รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020

จัดทำโดย นายอรรณพ ศูนย์จันทร์
รหัส 9008

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ :
ศึกษาเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020

จัดทำโดย นายอรรณพ ศูนย์จันทร์
รหัส 9008

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ดร. กาญจนา วานิชกร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 หรือ Vision 2020 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยการเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ซึ่งประเทศไทยยังไม่เคยกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวมาก่อน แต่เป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลและเป็นภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะต้องจัดทำยุทธศาสตร์ของตนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจกับแนวทางในการพัฒนาประเทศของมาเลเซียที่ได้ประกาศวิสัยทัศน์และดำเนินยุทธศาสตร์ของประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ (fully developed country) ภายในปี ค.ศ. 2020 หรือ พ.ศ. 2563 การกำหนดวิสัยทัศน์ของมาเลเซียและการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ส่งผลให้มาเลเซียสามารถพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่คาดหมายว่ามาเลเซียจะเป็นประเทศที่สองในภูมิภาคอาเซียนต่อจากสิงคโปร์ที่จะก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap) ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High–Income Nation) ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020)

ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่าการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของไทยแตกต่างจากกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ของมาเลเซีย กลไกการขับเคลื่อนของมาเลเซียนั้น ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โดยการจัดตั้ง Performance Management and Delivery Unit หรือ PEMANDU เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมี CEO มาจากภาคเอกชนและใช้วิธีการของเอกชนในการกำกับดูแลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ตลอดจนการจัดทำตัวชี้วัดการดำเนินงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีหากมีปัญหาในการดำเนินการก็เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อให้สั่งการต่อไป นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ของมาเลเซียยังยึดโยงกับประชาชนโดยยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลาง เริ่มจากการสอบถามความเห็นของประชาชนแล้วนำไปคัดกรองและเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ หลังจากนั้นก็นำเข้าสู่ห้องปฏิบัติการ (LAB) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนพิจารณาให้ความเห็นตลอดจนจัดทำตัวชี้วัด แล้วนำไปสอบถามความเห็นของประชาชนอีกครั้งหนึ่งก่อนจะประกาศใช้เป็นยุทธศาสตร์ การยึดโยงกับประชาชนและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน ส่งผลให้มาเลเซียสามารถดำเนินยุทธศาสตร์ไปได้อย่างราบรื่นโดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

ส่วนโมเดลประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลที่เสนอโดยรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ส่วนใหญ่มาจากภาคราชการซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเป็นไปในแนวทางที่รัฐบาลกำหนด ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้มีการสอบถามความเห็นของประชาชนด้วย

การดำเนินยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศนั้นเป็นกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์จึงควรมีความยืดหยุ่นสามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ตามสถานการณ์เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ชาติของไทยในอนาคตจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาซึ่งทำให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกระทำได้ยาก การจัดทำยุทธศาสตร์ให้มีลักษณะที่มีสภาพบังคับหรือมีกฎหมายรองรับอาจไม่สามารถสนองตอบต่อความเปลี่ยนแปลงได้ในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินยุทธศาสตร์ของมาเลเซียภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ที่มีความยืดหยุ่นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว 20 ปี จะส่งผลผูกพันต่อรัฐบาลชุดใหม่ในอนาคตที่จะต้องผูกพันดำเนินยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลชุดใหม่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดินหรือทำให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลา 20 ปี สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศอาจเปลี่ยนแปลงไป การดำเนินยุทธศาสตร์ก็ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและหากการแก้ไขปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์กระทำได้ยากก็อาจทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ไม่สามารถสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ : ศึกษาเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 หรือ Vision 2020 นี้ ผู้ศึกษามีความสนใจแนวทางการพัฒนาประเทศของมาเลเซียที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าแม้ว่าจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ รวมทั้งปัญหาเรื่องการแบ่งแยกทางเชื้อชาติอย่างรุนแรง แต่มาเลเซียก็สามารถพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 จนเป็นที่คาดหมายว่ามาเลเซียจะเป็นประเทศที่สองในภูมิภาคอาเซียนที่ก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางต่อจากประเทศสิงคโปร์

ผู้ศึกษาขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ที่ได้จัดการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ปี 2560 และขอขอบพระคุณนางนันทนา ศิวะเกื้อ อธิบดีกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ ที่อนุมัติให้ผู้ศึกษาสมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ในครั้งนี้อันนำมาซึ่งโอกาสในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับโมเดลประเทศไทย 4.0 และร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีตลอดจนวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น และผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ท่านเอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร. กาญจนา วานิชกร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการทำรายงานส่วนบุคคลในครั้งนี้จนสำเร็จลงด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณท่านเอกอัครราชทูต นงนุช เพ็ชรรัตน์ เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง ท่านผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโปการ และเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการทุกท่าน ที่ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ดำเนินการฝึกอบรมตั้งแต่วันเปิดการอบรมจนถึงวันปิดการอบรมทั้งในและนอกสถานที่ ในประเทศและต่างประเทศด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจ และด้วยความเสียสละอันนำมาซึ่งความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9 ในครั้งนี้

อรรณพ ศูนย์จันทร์
สิงหาคม 2560

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 คำถามการศึกษา	5
1.4 สมมติฐานการศึกษา	6
1.5 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	6
1.7 นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎี	8
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	12
บทที่ 3 ปัญหาประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง และวิสัยทัศน์มาเลเซีย ค.ศ. 2020	13
3.1 ปัญหากับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle– Income Trap)	13
3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาของประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง	15
3.3 กรณีศึกษาประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกา	16
3.4 กรณีศึกษาประเทศมาเลเซียภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 (Vision 2020)	18
บทที่ 4 โมเดลประเทศไทย 4.0 และการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ	28
4.1 โมเดลประเทศไทย 4.0	28
4.2 การจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ	29
4.3 กลไกการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ	31
4.4 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ	32
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	34
5.1 การศึกษาเปรียบเทียบกลไกการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 กับ วิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020	34
5.2 สรุปผลการศึกษา	35
5.3 ความเห็นและข้อเสนอแนะ	40

บรรณานุกรม 45
ภาคผนวก
ก. Malaysian: The Way Forward 48
ข. ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 60
ประวัติผู้เขียน 97

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ภูมิหลัง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 ภูมิหลังความเป็นมา

แต่เดิมนั้นสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม และทำการผลิตแบบพอยังชีพ (subsistence) การเปิดประเทศทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นภายหลังจากการทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีประเทศอังกฤษแลประเทศสยาม ในปี พ.ศ. 2398 หรือสนธิสัญญาเบาว์ริ่ง (Treaty of Friendship and Commerce between Great Britain and Siam)[1] (สมัยรัชกาลที่ 4) การค้าผูกขาดของไทยโดยพระคลังสินค้าเปลี่ยนเป็นการค้าเสรีทำให้ต่างชาติโดยเฉพาะชาติตะวันตกเข้ามาประกอบธุรกิจในไทยมากขึ้นส่งผลให้วิถีการผลิตแบบยังชีพ (Subsistence Economy) เริ่มเปลี่ยนเป็นแบบตลาด (Market Economy)[2] ต่อมาในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2504–2506 และ พ.ศ. 2507–2509 โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มผลผลิตและรายได้[3]

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1–7 (พ.ศ. 2504–2539) เศรษฐกิจไทยมีความเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี เป็นผลมาจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ[4] อย่างไรก็ตามการเติบโตของเศรษฐกิจซึ่งปราศจากฐานรองรับที่มั่นคงได้ปรากฏภาพให้เห็นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2532 การขาดแคลนแรงงานฝีมือ การเติบโตของเศรษฐกิจที่รวดเร็วในลักษณะก้าวกระโดดเริ่มส่งผลให้เห็นว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยยังไม่พร้อมที่จะปรับตัวตาม[5]

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีพลวัฒน์แห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นโอกาสและภัยคุกคาม ที่เข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โลกเป็นหนึ่งเดียวที่มีความเชื่อมโยงกัน

---

[1] The National Archives of the UK (TNA), Treaty of Friendship and Commerce between Great Britain and Siam. Reference : FO 94/492. (Online), 1855, Available from: https ://m.facebook.com > posts.

[2] นิรมล สุธรรมกิจ, สังคมกับเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), หน้า 79–94.

[3] สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2503).

[4] ปิยะศิริ เรืองศรีมั่น, ไทยในเศรษฐกิจโลก, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547), หน้า 215.

[5] ชูศักดิ์ จรูญสวัสดิ์, ระบบเศรษฐกิจไทยและพัฒนาเศรษฐกิจไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2545), หน้า 135–139.

หลายประเทศได้ปรับเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ให้สอดรับกับพลวัตรของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างความมั่งคั่ง อาทิ

– A Nation of Makers ของสหรัฐอเมริกา
– Design in Innovation ของอังกฤษ
– Made in China 2025 ของจีน
– Made in India ของอินเดีย
– Creative Economy ของเกาหลีใต้
– Smart Nation ของสิงคโปร์

สำหรับประเทศไทยนั้นในระยะแรกมีการใช้โมเดล “ประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคการเกษตรเนื่องจากประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ การขับเคลื่อนยุคนี้จึงพึ่งพาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ระยะต่อมา มีการใช้โมเดล “ประเทศไทย 2.0” ที่เริ่มจากอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าและก้าวสู่โมเดล “ประเทศไทย 3.0” ที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก มุ่งเน้นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นรายได้หลัก มีการคาดหวังว่าประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่เช่นเดียวกับเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮ่องกงและสิงคโปร์ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศอย่างจริงจังและขาดการพัฒนาทุนมนุษย์ทำให้ไม่มีฐานรากที่แข็งแรง ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอจึงต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง) ในปี พ.ศ. 2540 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยได้ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 3–4 มาเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี จนปัจจุบัน และเป็นภาวะที่ติดอยู่ในกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap)[6]

1.1.2 ความสำคัญของปัญหา

การที่จะก้าวข้ามปัญหาการติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap) นั้น ประเทศไทยไม่สามารถเผชิญความท้าทายนี้ด้วยวิถีทางเดิมของการพัฒนาเศรษฐกิจที่พึ่งพาแรงงานราคาถูก ทรัพยากรเริ่มลดลงและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง จึงต้องการโมเดลใหม่ที่เอื้อต่อการยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ และโมเดล “ประเทศไทย 4.0” ก็เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่รัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศใช้เป็นเครื่องมือในการนำประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน พัฒนาจากประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูง โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพเป็นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation Drive Economy) และการที่ประเทศไทยจะเชื่อมกับประเทศอื่นต้องมีความสามารถในการแข่งขันพร้อมกับมีความร่วมมือที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับประชาคมโลก การดำเนินนโยบายการสร้างความเข้มแข็งจากภายในพร้อมกับการเชื่อมต่อกับโลกภายนอกในลักษณะเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมีฐานคิดหลักคือเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

---

[6] สุวิทย์ เมษินทรีย์, Thailand 4.0 : โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559).

มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการ โมเดลประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ

1) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องมีรายได้มากขึ้นและเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

2) เปลี่ยนจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบเดิม (Traditional SMEs) ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูงและเป็นวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprises)

3) เปลี่ยนจากการให้บริการแบบเดิม (Traditional Services) ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่การให้บริการที่มีมูลค่าสูง “High Value Services”

4) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

<u>วาระในการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0</u>

รัฐบาลไทยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาโมเดลประเทศไทย 4.0 ภายใต้ปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบไปด้วย 6 วาระ ดังนี้

1) วาระที่ 1 การพัฒนาทุนมนุษย์

หลักการสำคัญของการพัฒนาทุนมนุษย์ในประเทศไทยคือการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตในตัวคน เพื่อเป็นหลักในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาว โดยมีเป้าหมายคือ ให้คนไทยมีความรู้ ความสามารถและทักษะสูง มีจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อสังคม สามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล และก้าวทันยุคดิจิทัลโดยมีแนวคิดในการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนจิตสาธารณะ

2) วาระที่ 2 พัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

ประกอบด้วย (1) กลุ่มอาหาร เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพและเทคโนโลยีทางการแพทย์ (3) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชั้นสูง เครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์และเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (4) กลุ่มดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ เทคโนโลยีสมองกลฝังตัว (5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม การบริการที่มีมูลค่าสูง และเทคโนโลยีการออกแบบ

การพัฒนาอุตสาหกรรมในกลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ มีเป้าหมายคือ ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางของผลิตผลการเกษตรและอาหารระดับพรีเมียมโดยอาศัยฐานความหลากหลายทางชีวภาพและเทคโนโลยีชีวภาพ เป็นผู้ส่งออกเทคโนโลยีด้านการเกษตร เมล็ดพันธุ์ วัคซีน อาหารสัตว์ โดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพขั้นสูง การพัฒนาการส่งออกเทคโนโลยีการเกษตร และการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารครบวงจร

การพัฒนาอุตสาหกรรมในกลุ่มสาธารณสุข สุขภาพและเทคโนโลยีทางการแพทย์ มีเป้าหมายคือ ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการแพทย์ (Medical Hub) ของกลุ่มประเทศ

อาเซียนโดยเน้นการพัฒนาชีววัตถุและวัคซีน การพัฒนาการแพทย์แผนไทยและอุตสาหกรรมสมุนไพร และการพัฒนาอุตสาหกรรมคนสูงวัย

การพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและการบริการที่มีมูลค่าสูง มีเป้าหมายคือ ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านความคิดสร้างสรรค์ของอาเซียนโดยเน้นการวางตำแหน่ง creative Thailand ในเวทีโลก ผ่านแคมเปญ 5 F (Fighting,Festivals,Foods,Fashions & Films) การใช้ Creative Thinking และ Design Service ยกระดับมูลค่าของผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (OTOP) และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs) และการพัฒนา 6 อุตสาหกรรมบริการที่มีมูลค่าสูง

เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม รัฐบาลจะต้องผลักดันมาตรการต่าง ๆ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อาทิ การปฏิรูประบบวิจัยให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การจัดระบบขับเคลื่อนในแต่ละคลัสเตอร์เทคโนโลยีหรืออุตสาหกรรม เป้าหมายการพัฒนา Innovation Driven และ Collaborative Model อาทิ การเชื่อมโยงความร่วมมือและเครือข่ายการวิจัยและอุตสาหกรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินเพื่อการลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยี

3) วาระที่ 3 บ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

ประกอบด้วย (1) การเปลี่ยนเกษตรกรแบบดั้งเดิมเป็นเกษตรกรที่ทันสมัย (Smart Farmers) (2) การเปลี่ยนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) แบบดั้งเดิมเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ทันสมัย (Smart SMEs) (3) การเปลี่ยนธุรกิจบริการแบบดั้งเดิมเป็นธุรกิจที่ให้บริการที่มีมูลค่าสูง (High Value Services) (4) การเปลี่ยนแรงงานที่มีความรู้และทักษะที่จำกัดเป็นแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง (5) การส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ (Startup) โดยรัฐบาลมีนโยบายผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงและปลายทางการลงทุน Startup ของอาเซียนโดยมีมาตรการที่จะสร้างระบบนิเวศน์ที่เอื้อต่อการบ่มเพาะ Startup ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านการเงิน มาตรการบริหารความเสี่ยง การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของ Startup ไทยและการเชื่อมโยงกับภูมิภาคและประชาคมโลก

นอกเหนือจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักทางด้านบริการของประเทศ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมภาคบริการอื่น ๆ ในอีก 6 กลุ่มสำคัญ อันประกอบด้วย บริการสุขภาพและการแพทย์ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ธุรกิจดิจิทัล บริการเกี่ยวกับการศึกษา บริการที่สนับสนุนการค้า ธุรกิจด้านโลจิสติกส์ การค้าและการอำนวยความสะดวกด้านธุรกิจ

4) วาระที่ 4 การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกคลัสเตอร์กลุ่มจังหวัด

การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่านกลไกคลัสเตอร์กลุ่มจังหวัดจะเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการกระจายทรัพยากร ความเจริญ ความมั่งคั่งและโอกาสลงไปสู่ระดับพื้นที่โดยบูรณาการเชื่อมโยงจังหวัดภายในคลัสเตอร์ วางยุทธศาสตร์ร่วมกันเพื่อยกระดับคลัสเตอร์จังหวัด จากนั้นจึงเชื่อมโยงคลัสเตอร์จังหวัดกับภูมิภาคอื่นต่อไป

5) วาระที่ 5 การสร้างกลไกขับเคลื่อนการเติบโตในระดับจังหวัด

เน้นการสร้างกลไกการขับเคลื่อนการเติบโตในระดับพื้นที่ผ่านการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0 ซึ่งเป็นกลไกประชารัฐในระดับพื้นที่โดยเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในมิติทางเศรษฐกิจ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด 4.0 จะกระตุ้นการทำให้จังหวัดเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดการลงทุนจากภายนอก การสร้างคนในพื้นที่ให้มีผลิตภาพสูง รวมถึงการสร้างสินค้าและบริการมูลค่าสูงของจังหวัดที่สามารถแข่งขันได้

6) วาระที่ 6 บูรณาการอาเซียนเชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

ยุทธศาสตร์สำคัญในการบูรณาการอาเซียนเชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก คือ การวางตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทยเป็น Trading & Service Nation ประกอบด้วยการดึงดูดให้บริษัทข้ามชาติใช้ประเทศไทยเป็น Regional Headquarter การพัฒนา Strategic Industry Clusters การพัฒนา Eastern Economic Corridors (EEC) การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในบริเวณชายแดน การพัฒนาให้ประเทศไทย เป็น Logistic Hub และการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

รายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” และยุทธศาสตร์ชาติซึ่งเป็นกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง อาทิ ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาที่เคยมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้า แต่ต้องประสบปัญหาติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง รวมทั้งศึกษาจากประสบการณ์ของประเทศมาเลเซียที่ดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ (Fully developed Country) ภายในปี ค.ศ. 2020 หรือ พ.ศ. 2563 เพื่อเปรียบเทียบการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมาเลเซียตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ความเหมือนหรือความแตกต่าง จุดแข็งและจุดอ่อน โดยเฉพาะการศึกษาประสบการณ์ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมาเลเซียว่าประสบปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้นอย่างไร นอกจากนี้ ยังศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับประเทศไทยต่อไปในอนาคต

1.3 คำถามการศึกษา

กลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโมเดลประเทศไทย 4.0 และร่างยุทธศาสตร์ชาติเพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง รวมทั้งศึกษากลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมาเลเซียตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020

1.4 สมมติฐานการศึกษา

โมเดลประเทศไทย 4.0 และร่างยุทธศาสตร์ชาติ มีกลไกการขับเคลื่อนที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่สถานะการเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เมื่อเปรียบเทียบกับกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020

1.5 ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตการศึกษา

รายงานฉบับนี้ศึกษาการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 เปรียบเทียบกับวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ตลอดจนประสบการณ์ของประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามโมเดลประเทศไทย 4.0 และร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเรียนรู้จากการดำเนินยุทธศาสตร์ของประเทศที่มีประสบการณ์มาก่อน เช่น มาเลเซีย เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบและจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและโมเดลประเทศไทย 4.0 ต่อไป

1.5.2 วิธีการดำเนินการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา

1) ศึกษาจากเอกสารของทางราชการต่าง ๆ บทวิเคราะห์เกี่ยวกับโมเดลประเทศไทย 4.0 และวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยและมาเลเซีย

2) การสนทนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องของไทยในการจัดทำโมเดลประเทศไทย 4.0 และร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาการขับเคลื่อนโมเดลประเทศไทย 4.0 ซึ่งได้มีการรวมเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อนำไปสู่สถานะการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นรูปแบบและแนวทางการพัฒนาประเทศที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทยที่จะต้องดำเนินการพัฒนาประเทศไปในแนวทางตามที่กำหนดไว้ในช่วงระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และเป็นประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้โมเดลประเทศไทย 4.0 ยังเป็นโมเดลที่หน่วยราชการต่าง ๆ จะต้องจัดทำยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับโมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังกล่าว ดังนั้นการศึกษาประสบการณ์จากประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางรวมทั้งการศึกษากรณีตัวอย่างของประเทศมาเลเซียที่มีการดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 จะทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของประเทศที่มีประสบการณ์ในการพัฒนามาก่อนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

1.7 นิยามคำศัพท์

ประเทศไทย 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาของประเทศไทยหรือโมเดลการพัฒนาของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่เข้ามาบริหารประเทศตามวิสัยทัศน์ที่จะนำประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรม โดยขับเคลื่อนตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยโมเดลประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงประชาคมโลก

ประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง หมายถึง สภาวะที่ประเทศด้อยพัฒนาและยากจนเริ่มพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจนสามารถยกระดับจากประเทศยากจนไปเป็นประเทศรายได้ปานกลางสำเร็จในเวลาไม่นาน แต่แล้วก็หยุดชะงักประสบปัญหาทางเศรษฐกิจไม่สามารถพัฒนายกระดับต่อไปเป็นประเทศรายได้สูงหรือประเทศพัฒนาแล้วได้[7]

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (creative economy) ในบริบทประเทศไทย เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการสร้างและใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ[8]

ทฤษฎีความทันสมัย ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าความเจริญหรือการพัฒนาสามารถที่จะแผ่ขยายจากสังคมหรือประเทศที่เจริญมากกว่าไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า โดยประเทศที่เจริญกว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น เช่น ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศที่ล้าหลังสามารถเปลี่ยนแปลงสภาวะต่าง ๆ ให้เหมือนกับสภาวะประเทศที่เจริญแล้วเคยใช้มา แนวความคิดทฤษฎีความทันสมัยเกิดจากการผสมผสานของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมของประเทศยุโรปตะวันตก

---

[7] พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์, <u>ประเทศไทยในกับดักรายได้ปานกลาง (ตอนที่หนึ่ง) : โลกวันนี้วันสุข</u>, 5 มิถุนายน 2558.

[8] อาคม เติมพิทยาไพสิฐ, เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554 ค้นคว้าเพิ่มเติมได้จาก : www.thaiembassy.org>contents>files.

บทที่ 2
แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

รายงานการศึกษาฉบับนี้ใช้แนวคิดหลักประกอบการศึกษา ดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory)

ทฤษฎีความทันสมัยเกิดจากความสำเร็จอย่างรวดเร็วของแผนการมาร์แชล (Marshall Plan) ที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ทฤษฎีความทันสมัยตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่าความเจริญหรือการพัฒนาสามารถที่จะแผ่ขยายจากสังคมหรือประเทศที่เจริญมากกว่าไปยังประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า โดยประเทศที่เจริญกว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น เช่นความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศที่ล้าหลังสามารถเปลี่ยนแปลงสภาวะต่าง ๆ ให้เหมือนกับสภาวะประเทศที่เจริญแล้วเคยใช้มา แนวทฤษฎีนี้เชื่อว่าสังคมมีระบบและความสมดุลแต่ขาดความเจริญหรือการพัฒนาอย่างเต็มที่โดยการนำสิ่งที่ทันสมัยเข้าสู่ประเทศล้าหลังและประเทศเหล่านั้นก็จะมีกระบวนการในการนำเอาไปปรับใช้เพื่อให้เกิดภาวะความทันสมัย โดยเน้นที่การสร้างสถาบันต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งสร้างความทันสมัย แนวความคิดทฤษฎีความทันสมัยเกิดจากการผสมผสานของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยของประเทศยุโรปตะวันตก

Walt W. Rostow นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกันได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาประเทศในโลกที่สามหรือประเทศกำลังพัฒนาว่า รัฐที่เกิดขึ้นใหม่สามารถเจริญรอยตามประเทศที่พัฒนาแล้วโดยจะต้องผ่านลำดับ 5 ขั้น ดังนี้

<u>ขั้นที่ 1</u> Traditional Society คือ สังคมแบบดั้งเดิมที่ระบบเศรษฐกิจยังไม่มีการขยายตัว การผลิตยังมีขีดจำกัด มีการทำสงครามและเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ประชาชนยังไม่มีความคิดที่จะพัฒนา

<u>ขั้นที่ 2</u> Pre–condition for Take–off คือ ขั้นเตรียมการพัฒนา มีการสะสมทุนและความรู้ทางวิชาการ เริ่มใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ การศึกษาต้องให้เหมาะสมสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ในการพัฒนา มีธนาคารหรือสถาบันทางการเงินที่ระดมทุนเพื่อการลงทุนโดยเฉพาะด้านการสื่อสารคมนาคมรวมทั้งการหาแหล่งวัตถุดิบจากประเทศอื่น

<u>ขั้นที่ 3</u> Take–off stage คือ ขั้นกระบวนการพัฒนามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในทุกด้าน มีการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมใหม่เพื่อสนองตอบต่อความต้องการหรือการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ภาคเกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นเกษตรอุตสาหกรรม

<u>ขั้นที่ 4</u> stage of high mass Consumption คือ ขั้นการบริโภคจำนวนมากผลักดันให้เศรษฐกิจเติบโตเต็มที่จนประสบความสำเร็จทุกด้านประชาชนมีรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นทุกภาคส่วนทั้งใน

เขตเมืองและชนบท มีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสวัสดิการสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นรัฐสวัสดิการ

<u>ขั้นที่ 5</u> Beyond Consumption คือ ขั้นอุดมสมบูรณ์ มีการบริโภคจำนวนมาก ระบบเศรษฐกิจมีความมั่นคง ประชาชนมีรายได้มากจนเหลือกินเหลือใช้

Walt W. Rostow เสนอเอาไว้ว่าการวาดภาพประวัติศาสตร์การพัฒนาโดยกำหนดระบบเศรษฐกิจออกเป็นขั้น ๆ และการที่สังคมจะก้าวไปสู่ขั้นสูงกว่าต่อไปนั้นต้องกำหนดระบบเศรษฐกิจให้สามารถทำการผลิตได้มากขึ้นเพื่อสะสมให้เพียงพอใช้ในการลงทุนต่อไป และย้ำถึงการสร้างกลไกรัฐเพื่อสนับสนุนให้เกิดจำนวนผู้ประกอบการมากพอที่จะสร้างธุรกิจอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แนวความคิดนี้จึงกลายเป็นแม่แบบการพัฒนาเรียกว่าทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory)

แนวทางการพัฒนาตามทฤษฎีนี้ได้เคยนำไปใช้ได้ผลในยุโรปมาแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อนำไปใช้กับประเทศกำลังพัฒนาก็จำเป็นต้องปรับแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศเหล่านั้นที่ขาดเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนา รัฐบาลจำเป็นต้องลงทุนในโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น การก่อสร้างท่าเรือ ท่าอากาศยาน ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน การสื่อสารคมนาคม และมีความจำเป็นที่จะต้องรับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีจากประเทศพัฒนาแล้วมาทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เจริญอย่างรวดเร็ว

ทฤษฎีความทันสมัยย้ำถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานการพัฒนาตามนโยบายและแผนซึ่งกำหนดโดยรัฐบาลกลาง ดังนั้น จึงต้องจัดระบบราชการให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถนำนโยบายและโครงการพัฒนาไปดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิผล ระบบราชการเป็นแบบรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมีการติดต่อสื่อสารและการสั่งการตามลำดับชั้น มีการควบคุมองค์กรอย่างรัดกุมและมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

2.1.2 แนวความคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)

เป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ (knowledge) การศึกษา การสร้างสรรค์งาน (creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในตลาดโลก

จุดเริ่มต้นของเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) นั้น เกิดจากแนวคิดของนาย John Howkins ซึ่งได้เขียนแนวคิดว่าด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในปี พ.ศ. 2544 โดยอธิบายว่าเป็นระบบเศรษฐกิจซึ่งเน้นคุณค่าบนพื้นฐานของคุณภาพบนจินตนาการใหม่ ๆ แทนที่จะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นทรัพยากรอันประกอบด้วยแรงงานและเงินทุนแบบเก่า เศรษฐกิจสร้างสรรค์ไม่ใช่เรื่องใหม่ ที่เป็นเรื่องใหม่คือขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างสองเรื่องนี้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและความมั่งคั่ง John Howkins เห็นว่าการสร้างสรรค์มี 2 แบบ อย่างแรกเป็นเรื่องปัจเจกบุคคลซึ่งเป็น

คุณลักษณะที่เป็นสากล ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นเรื่องสังคมอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา[9]

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้พัฒนาประเทศโดยให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการพึ่งพิงปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกและเน้นการลงทุนของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียเมื่อปี พ.ศ. 2540 จึงได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์โดยการสนับสนุนการส่งออก โดยเฉพาะการส่งออกภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพาแรงงานราคาถูก เพื่อให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำสามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองในภาคการผลิตส่งผลกระทบอย่างมากต่อสิ่งแวดล้อม ภาคการผลิตของไทยยังคงพึ่งพาการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมน้อยมาก จากรายงานของธนาคารโลกเมื่อปี พ.ศ. 2551 พบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2520–2547 เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอันสะท้อนถึงผลิตภาพโดยรวมเพียงแค่ร้อยละ 1 ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค อาทิ จีน สิงคโปร์ ไต้หวันและเกาหลีใต้ที่มีการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจด้านเทคโนโลยี

ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ภายใต้กระแสของการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) ของประเทศโดยการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างจริงจังเพื่อให้ทัดเทียมกับประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจในภูมิภาค อาทิ สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ไต้หวันและมาเลเซีย

ในบริบทประเทศไทย “เศรษฐกิจสร้างสรรค์คือการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการสร้างและการใช้องค์ความรู้ ความคิด สร้างสรรค์และทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ”[10]

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการศึกษาจะค้นคว้าและใช้ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) Malaysian : The way Forward (Vision 2020) (Mahathir Bin Mohammad, 1991)

2) Creative Economy Report 2008 (UNDP/UNCTAD, 2008)

3) Latin America and the middle–Income trap, (Eva Paus, 2014)

---

[9] UNDP/UNCTAD, Creative Economy Report 2008, (United Nations, 2008), p.15.

[10] อาคม เติมพิทยาไพสิฐ, เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวสุนทรพจน์ในการประชุมผู้บริหารระดับสูงกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2554 ค้นคว้าเพิ่มเติมได้จาก : www.thaiembassy.org>contents>files

4) Malaysia Policies & Issues in Economic Development (Institute of Strategic and International Studies (ISIS), 2011)

5) World Bank Malaysia Hub, The Middle–Income Trap : Myth or Reality? (Greg Larson, Norman Loayza, and Michael Woolcock, 2016)

6) Avoiding Middle–Income Growth Traps (Pierre–Richard Agenor, Otaviano Canuto and Michael Jelenic, 2012)

7) Rethinking Modernity : State, Ethnicity, and Class in the forging of a Modern Urban Malaysia, Local cultures and the New Asia (Goh Beng Lan, 2002).

8) A Doctor in the House : the Memoirs of Tun Dr. Mahathir Mohamad (Mahathir Mohamad, 2011)

9) Latin America : locked up in the middle–income trap? (Herwin Loman, 2015)

10) โลกเปลี่ยน ไทยปรับ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556)

11) เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2553).

12) Thailand 4.0 : โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559).

13) ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) (สรุปย่อ) พฤษภาคม 2559.

14) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

15) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2559)

16) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560–2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

17) เอกสารประเทศมาเลเซีย (สำนักเกษตรต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559)

18) ข้อมูลพื้นฐานสหพันธรัฐมาเลเซีย (ศูนย์อินโดจีนศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา)

19) ทำไมเราถึงติดกับดักรายได้ปานกลาง (อารยะ ปรีชาเมตตา, 2558)

20) สังคมกับเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาประเทศไทย (นิรมล สุธรรมกิจ, 2551)

21) แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2503)

22) ไทยในเศรษฐกิจโลก (ปิยะศิริ เรืองศรีมั่น, 2547)

23) ระบบเศรษฐกิจไทยและพัฒนาเศรษฐกิจไทย (ชูศักดิ์ จรูญสวัสดิ์, 2545)

2.3 สรุปกรอบแนวความคิด

2.3.1 ภายหลังจากความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยรายได้ประชาชาติต่อหัวของคนไทยเพิ่มขึ้นเกือบ 2 เท่าในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา แต่ประเทศไทยยังติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง ไม่สามารถขยับขึ้นไปแข่งขันกับประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถขยับลงมาแข่งขันกับประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำอย่างจีนและเวียดนามได้[11] นอกจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางแล้ว ประเทศไทยยังเผชิญกับดักความเหลื่อมล้ำ (Inequality Trap) และกับดักของความไม่สมดุลของการพัฒนา (Imbalance Trap) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ แม้ว่าประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจนในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีปัญหาความยากจนที่กระจุกตัวในภาคการเกษตร ที่สำคัญประเทศไทยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของสังคมได้ ไม่ว่าจะพิจารณาจากตัวชี้วัดใด นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาคโดยกลุ่มพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภาคกลางและภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งในรูปรายได้ของภูมิภาค รายได้ประชากรต่อหัว จำนวนเงินลงทุน แรงงานทักษะที่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้น หนึ่งในประเด็นเชิงนโยบายที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ คือ การกระจายการเติบโตทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคอย่างทั่วถึงด้วยการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและการลงทุนในภูมิภาค และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียม[12]

2.3.2 โมเดลการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบเดิมไม่สามารถช่วยให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักนี้ได้ จึงต้องมีการสร้างโมเดลใหม่ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงสถาบันที่เอื้อต่อการยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระดับสูงและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีธรรมาภิบาลเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คือโมเดลประเทศไทย 4.0 เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักทั้งสามดังกล่าว พร้อมกับการนำประเทศไทยมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนโดยโมเดลประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วยกลไกในการขับเคลื่อนความมั่งคั่งเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ด้วยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศไทยที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรมให้เป็นความได้เปรียบในเชิงแข่งขันด้วยการเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องมีรายได้มากขึ้นและเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

---

[11] สุวิทย์ เมษินทรีย์, <u>โลกเปลี่ยน ไทยปรับ</u>, กรุงเทพธุรกิจ (2556): 268.

[12] เรื่องเดียวกัน, 60–62.

บทที่ 3
ปัญหาประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง และวิสัยทัศน์มาเลเซีย ค.ศ. 2020

3.1 ปัญหาประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap)

3.1.1 ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle–Income Countries–MICs) คือ ประเทศที่มีรายได้ประชากรเฉลี่ยต่อหัว 1,026–12,475 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี และมีประชากรรวม 5 พันล้านคน จากประชากรโลกจำนวน 7 พันล้านคน และร้อยละ 73 ของคนยากจนของโลก คิดเป็น 1 ใน 3 ของ GDP โลก[13] ในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวน 103 ประเทศ

3.1.2 ความคิดเกี่ยวกับประเทศที่ติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางเกิดขึ้นครั้งแรก โดย Indermit Gill และ Homi Kharas ที่ได้รายงานเมื่อปี พ.ศ. 2550[14] เกี่ยวกับปรากฏการณ์ในภูมิภาคลาตินอเมริกาและตะวันออกกลาง เปรียบเทียบกับสภาวะการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก โดยอธิบายสาเหตุที่ประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วจนเปลี่ยนจากประเทศที่มีรายได้ต่ำกลายเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยการใช้แรงงานราคาถูก การใช้เทคโนโลยีระดับพื้นฐาน จนสามารถส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมที่มีผลิตภาพทางการผลิตสูงขึ้นมักจะตามมาด้วยสภาวะที่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลง ค่าแรงสูงขึ้นจนไม่สามารถผลิตสินค้าแข่งขันกับประเทศพัฒนาแล้วที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ รวมทั้งไม่สามารถแข่งขันกับประเทศรายได้ต่ำที่มีค่าแรงถูกกว่าได้[15]

3.1.3 “กับดักรายได้ปานกลาง” เป็นศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ซึ่ง Michael Spence นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลปี ค.ศ. 2001 ได้เปรียบเทียบความหมายไว้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่ประเทศกำลังพัฒนาที่เคยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ ได้อาศัยการส่งออกสินค้าที่ใช้แรงงานราคาถูกเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจจนประสบความสำเร็จในช่วงต้นของการพัฒนาประเทศ เมื่อค่าจ้างแรงงานและต้นทุนอื่น ๆ ในประเทศขยับตัวสูงขึ้นในขณะที่ประสิทธิภาพแรงงานที่แท้จริงยังปรับเพิ่มขึ้นได้ไม่มากพอจึงประสบปัญหาเมื่อต้องเจอกับการแข่งขันในตลาดโลกที่แตกต่างและซับซ้อนกว่าเดิมกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาว[16] ธนาคารโลกได้รายงานว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503–2551 ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง 101 ประเทศ มีเพียง 13 ประเทศเท่านั้น

---

[13] ข้อมูลจากธนาคารโลก แหล่งที่มา : www.worldbank.org.country.mic

[14] Eva Paus, Latin America and the middle–Income trap, (Economic Commission for Latin America and the Caribbean, Chile, 2014), p.14.

[15] Greg Larson, Norman Loayza, and Michael Woolcock, World Bank Malaysia Hub, The Middle–Income Trap : Myth or Reality?, Research & Policy Briefs [Online], 2016, Available from : www.documents.worldbank.org>curated>pdf.

[16] อารยะ ปรีชาเมตตา, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ทำไมเราถึงติดกับดักรายได้ปานกลาง, [Online], กรุงเทพธุรกิจ (7 ธันวาคม 2558), แหล่งที่มา: www.bangkokbiznewsnews.com,>blog.>detail.

ที่กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ได้แก่ อิเควทอเรียลกินี กรีซ ฮ่องกง ไอร์แลนด์ อิสราเอล ญี่ปุ่น มอริเชียส โปรตุเกส เปอร์โตริโก้ เกาหลีใต้ สิงคโปร์ ไต้หวัน และจีน แม้ว่าจะมีหลายประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางและลาตินอเมริกาที่ก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางแต่ก็ตกอยู่ในกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง[17] ไม่สามารถก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ (high–income nation)

3.1.4 กับดักรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap–MIT) เป็นปรากฏการณ์ของประเทศที่มีรายได้ปานกลางที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ช้าลง ภายหลังจากที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประสบปัญหาไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานถูกหรือประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงกว่าทำให้การเติบโตของผลิตภาพช้าลง[18] ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียนมักจะถูกอ้างอิงถึงเสมอว่าเป็นตัวอย่างที่คลาสสิคของการเป็นประเทศที่ติดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง[19]

3.1.5 ในวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปี ธนาคารโลกจะทำการทบทวนการจัดกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในโลกจากการประเมินรายได้ประชาชาติต่อหัว (GNI per capita) โดยใช้วิธีที่เรียกว่า Atlas method หรือการประเมินตัวเลขรายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศนั้น ๆ ในปี พ.ศ. 2558 รายงานของธนาคารโลกได้ทำการแบ่งกลุ่มประเทศออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1) กลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ (low–income economies) ซึ่งมีรายได้ประชาชาติต่อหัวเฉลี่ยอยู่ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 1,025 ดอลลาร์สหรัฐ เช่น เกาหลีเหนือ ยูกันดา เป็นต้น

2) กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับล่าง (lower middle–income economies) มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,026–4,035 ดอลลาร์สหรัฐ เช่น อินโดนีเซีย ลาว พม่า ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา อินเดีย ภูฏาน

3) กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูง (upper middle–income economies) ที่มีรายได้ระหว่าง 4,036–12,475 ดอลลาร์สหรัฐ เช่น จีน รัสเซีย อาร์เจนตินา บราซิล เม็กซิโก เปรู คิวบา แอฟริกาใต้ มาเลเซีย และไทย

4) กลุ่มประเทศรายได้สูง (high–income economies) มีรายได้มากกว่า 12,476 ดอลลาร์สหรัฐ เช่น บรูไน ชิลี เซเชลส์ และสิงคโปร์[20]

---

[17] Pierre–Richard Agenor, Otaviano Canuto and Michael Jelenic, Avoiding Middle–Income Growth Traps,Economic Premise, World Bank, 1 [Online], 2012, Available from : www.siteresources.worldbank.org>resources.

[18] Vijayakumari Kanapathy, Herizal Hazri, Pasuk Phongpaichit and Pornthep Benyaapikul, Middle–Income Trap : Economic Myth, Political Reality, case studies from Malaysia and Thailand, (The Asia Foundation), p.11.

[19] Fernanndo Gabriel Im and David Rosenblatt, Middle–Income Traps : A Conceptual and Empirical Survey, Research Working Paper, no WPS 6594. (World Bank, 2013), p.4. [Online], Available from : www. documents.worldbank.org> Resources

[20] World Bank list of economies (December 2016), [Online], Available from : www.iaprd-world-congress.com.layout.

จากการศึกษาพบว่ามีเพียงไม่กี่ประเทศที่หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางและเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์

3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาของประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง

3.2.1 การเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต

การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันทำให้การส่งออกลดลง สินค้าที่ผลิตได้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของประเทศอื่นในตลาดโลก ประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและการสร้างผลิตภาพทางการผลิตให้เพิ่มมากขึ้นโดยอาศัยปัจจัยสนับสนุน อาทิ การลงทุนใน R & D การยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาตลาดการเงินให้มีประสิทธิภาพ

3.2.2 การพัฒนาทุนมนุษย์

ทุนมนุษย์ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความสามารถและประสบการณ์ การพัฒนาด้านการศึกษาทำให้ประชากรมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในเทคโนโลยี ความท้าทายของประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลางคือการสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทุนมนุษย์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาด้านการศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีอัตราการขยายตัวของประชากรในระดับสูงและประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ แรงงานเป็นจำนวนมากไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของคนหรือทุนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนโดยก่อให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

คุณภาพของแรงงานและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ประเทศที่ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางได้พัฒนาระบบการศึกษาเพื่อให้สามารถสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพแก่สาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ แรงงานที่มีฝีมือและทักษะสามารถช่วยขยายหรือเพิ่มผลิตภาพได้ เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร และช่างฝีมือ ระบบการศึกษาสามารถสนองตอบความต้องการของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้ แรงงานสามารถรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ได้ ประเทศที่มีผู้มีการศึกษาสูงจำนวนมากจะส่งผลให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพของคนหรือทุนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนโดยก่อให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยี การลงทุนทางกายภาพและช่วยเพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ

3.2.3 การพัฒนาเทคโนโลยี

การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การพัฒนาเทคโนโลยีสามารถทำได้จากการใช้ประโยชน์ของบริษัทต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนใช้เครื่องจักรที่นำเข้า หรือการซื้อเทคโนโลยีด้วยการจ่ายค่าสิทธิบัตรและจ้างผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาทำงาน ถ้าไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยีและไม่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประเทศที่นำเข้าเทคโนโลยีก็จะล้าหลังด้านเทคโนโลยี เมื่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไป เช่น ค่าแรงสูงขึ้นหรือขาดแคลนแรงงาน เมื่อนักลงทุนจากต่างประเทศย้ายฐานการผลิตไปประเทศอื่น ประเทศที่พึ่งพา

เทคโนโลยีนำเข้านั้นก็จะล้าหลังด้านเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

3.2.4 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศที่มีรายได้ต่ำสู่ระดับที่มีรายได้ปานกลางในหลายประเทศเกิดขึ้นได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติค่อย ๆ ลดน้อยลงและก่อให้เกิดปัญหามลภาวะ แก้ไขยากและใช้งบประมาณจำนวนมาก ประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลางเหล่านี้ต้องประสบกับอุปสรรคนานาประการ ทั้งข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยี คุณภาพของกำลังคน การขาดแคลนสิ่งสาธารณูปโภคและการไร้เสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ในขณะที่ต้นทุนการผลิต เช่น ค่าจ้างแรงงานและต้นทุนอื่นเพิ่มสูงขึ้น แต่ประสิทธิภาพการผลิตไม่ได้เพิ่มขึ้นตามอัตราการเพิ่มของต้นทุน

3.3 กรณีศึกษาของประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกา

ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาประสบปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ อันเกิดจากปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ การศึกษาไม่ทั่วถึง และการขาดแคลนอาหาร ในปี พ.ศ. 2516 เศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาเริ่มขยายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะประเทศบราซิล GDP ขยายตัวถึงร้อยละ 6[21] อย่างไรก็ตามวิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบอย่างมากต่อประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกา อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เคยสูงถึงร้อยละ 5.4 ลดลงเหลือร้อยละ 2.1 บางประเทศอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงเหลือร้อยละ 0[22] อย่างไรก็ตามจากรายงานของคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจเพื่อลาตินอเมริกาและแคริบเบียน (Economic Commission for Latin America and the Caribbean หรือ ECLAC) พบว่าภูมิภาคลาตินอเมริกามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงในช่วงต้นทศวรรษที่ 21 สามารถฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้เร็วกว่าญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป หลายประเทศในภูมิภาคสามารถลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำและสามารถกระจายรายได้ไปยังประชากรกลุ่มต่าง ๆ แต่ในระยะต่อมากลับมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลง โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1970–1980 ซึ่งความเหลื่อมล้ำได้เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอาร์เจนตินาและเวเนซุเอลา ที่ประสบความล้มเหลวอย่างเห็นได้ชัด ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสูง และก็ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีค่าแรงต่ำ ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกากำลังตกอยู่ในกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ยกเว้น ชิลีและอุรุกวัยที่กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (high–income nation) รายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวของชิลีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 43 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493–2558[23] อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาคือการขาดแคลนเงินทุน ขาดเทคโนโลยีสมัยใหม่ ลักษณะภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวย และอยู่ห่างไกลจากตลาดการค้าของโลก ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม

---

[21] เชิดชาย เหล่าหล้า, ลาตินอเมริกา, (กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2524), หน้า 12–13.

[22] Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, International Cooperation in Trade and Investment : Asia–Latin America, (United Nations, 2000), p.102.

[23] Shannon K. O'Neil, Latin America's Middle–Income Trap, (Council on Foreign Relations, 2015) [Online], Available from: www.cfr.org>blog–post>latin.

ขนาดย่อมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นประเภทวัตถุดิบ บราซิลส่งออกกาแฟ น้ำตาลทราย ยาสูบ อาร์เจนตินาส่งออกเนื้อสัตว์ ขนแกะ ฝ้าย ฯลฯ

หลายประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาประสบปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และประสบปัญหาการขาดดุลบัญชีการชำระเงิน กลุ่มนักลงทุนได้ระมัดระวังในการลงทุนในภูมิภาคลาตินอเมริกาและกลุ่มลาตินอเมริกาเป็นกลุ่มที่มีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุด[24]

1) บราซิลเคยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2510–2516 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 11.2 ต่อปี ที่เรียกว่าเป็นยุคมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ (economic miracle) ของบราซิล[25] ต่อมาบราซิลประสบปัญหาการขาดดุลการค้าและไม่สามารถกู้เงินจากตลาดเงินและตลาดทุนของบราซิลได้

2) อาร์เจนตินามีปัญหาเงินทุนสำรองต่างประเทศที่ลดต่ำลงในรอบ 7 ปี เนื่องจากการส่งออกลดลง แต่การนำเข้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ประสบปัญหาการขาดดุลการค้า และอาร์เจนตินาประสบปัญหาไม่สามารถกู้เงินจากตลาดเงินและตลาดทุนในต่างประเทศได้เนื่องจากปัญหาเครดิตของประเทศไม่ดีทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าเพิ่มสูงขึ้นมาก

3) เปรูเริ่มมีการขยายตัวด้านเศรษฐกิจลดลง GDP ลดลงต่ำกว่าร้อยละ 6 เนื่องจากปัญหาการส่งออกทองแดงและแร่ธาตุที่ลดลง

4) เวเนซุเอลาประสบปัญหาเงินเฟ้อสูงที่สุดในภูมิภาค การบริหารจัดการด้านพลังงานของเวเนซุเอลาซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันดิบไม่เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวทั้งภูมิภาค

ปัญหาที่ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาประสบ มีดังนี้

1) ปัญหาทุนมนุษย์

ปัญหาทุนมนุษย์เป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกา การลงทุนใน knowledge capital มีสัดส่วนน้อยมาก R & D ยังมีอัตราส่วนต่ำ ยกเว้นบราซิลที่มีการลงทุน R & D ในสัดส่วนที่สูง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีความรู้และทักษะ แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือโดยเฉพาะ บราซิล อาร์เจนตินาและปารากวัย แม้ว่าจะมีอัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามากขึ้น แต่ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาก็ยังมีอยู่และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะ จนต้องมีการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา การปรับปรุงการเรียนการสอนยังขาดเทคโนโลยีที่จะมาสร้างผลิตภาพเพื่อเพิ่มรายได้

2) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานที่ล้าหลัง

ในช่วงทศวรรษที่ 1980 หลายประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาประสบปัญหาภาวะวิกฤตหนี้สินทำให้ต้องตัดลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค สำหรับอาร์เจนตินาและเปรู ยังประสบปัญหาการส่งออกสินค้าที่ลดลง ประเทศในภูมิภาคนี้จะต้องเพิ่ม

---

[24] สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงบัวโนสไอเรส, <u>รายงานเรื่องทิศทางแนวโน้มเศรษฐกิจ/การลงทุนในอาร์เจนตินาและกลุ่มลาตินอเมริกา ปี พ.ศ. 2557–2558</u>, แหล่งที่มา: www.ditp.go.th>pdf>latin2557

[25] Organization for Economic Co–operation and Development, <u>The Newly Industrialising Countries : Challenge and Opportunity for OECD Industry</u>, (OECD, 1988), p.61.

ค่าใช้จ่ายด้าน R & D การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและการสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจให้มากยิ่งขึ้น[26]

3) ไม่มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ในช่วงปี พ.ศ. 2523–2551 ประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกาดำเนินนโยบายเสรีนิยมใหม่ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคนี้ขยายตัวร้อยละ 2.7 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่น้อยกว่าประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอื่น ๆ การผลิตของภาคแรงงานขยายตัวเพียงร้อยละ 0.2 ผลิตภาพขยายตัวลดลงมาก ได้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการลดอัตราภาษีการนำเข้า การอุดหนุนภาครัฐ และเปิดการลอยตัวในเรื่องดอกเบี้ย สัดส่วนของภาคการผลิตต่อ GDP ลดลงจากร้อยละ 27 ในทศวรรษ 1980 เป็นร้อยละ 17.9 ในทศวรรษ 1990 ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยกว่าประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกซึ่งมีสัดส่วน 31.4[27]

3.4 กรณีศึกษาประเทศมาเลเซียภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 (Vision 2020)

เดิมนั้นชาวมลายูประกอบอาชีพทำการเพาะปลูกแบบยังชีพ หลังจากที่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2500 เศรษฐกิจของมาเลเซียก็เริ่มเติบโตขึ้นมีการเปลี่ยนจากการทำดีบุกกับยางพาราไปเป็นอุตสาหกรรมที่หลากหลายยิ่งขึ้น แต่เกิดปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติและนำไปสู่การจลาจลในปี พ.ศ. 2512 รัฐบาลในขณะนั้นจึงประกาศนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy–NEP) เมื่อปี พ.ศ. 2513 เนื้อหาสำคัญคือให้สิทธิพิเศษแก่พวก “ภูมิบุตร (Bumiputera)” หรือพลเมืองเชื้อสายมลายู เช่น กำหนดสัดส่วนข้าราชการที่ส่วนใหญ่เป็นชาวมลายู ให้สิทธิในการเข้าเรียน จัดแบ่งที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ให้พวกเชื้อสายมลายูก่อนคนเชื้อสายจีนและอินเดีย เป็นต้น[28] โดยเห็นว่าคนมลายูถูกทอดทิ้งไม่ได้รับผลประโยชน์จากแผ่นดินของตนเองมาตั้งแต่สมัยโบราณ รัฐบาลมองเห็นความจริงข้อนี้จึงได้พยายามช่วยเหลือชาวมลายู ตลอดถึงลูกหลานให้มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหวังในชีวิต ฐานะอันตกต่ำของชาวมลายูค่อยเปลี่ยนไปและยืนอยู่ได้ในสังคม การยืนยันเรื่องฐานะของคนมลายูต้องประกอบด้วยข้อมูลสำคัญอย่างยิ่ง 4 ประการ คือ

1) มีการสงวนที่ดินไว้ให้แก่ชาวมลายูในรัฐต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง
2) จัดที่ว่างไว้ให้แก่ชาวมลายูเข้ารับราชการ
3) ให้ชาวมลายูได้สิทธิรับอนุญาตให้ทำการค้าขาย
4) ให้ชาวมลายูได้รับสิทธิทางการศึกษา เช่น การรับทุน และอื่นใดที่เกี่ยวกับการศึกษา[29]

---

[26] Rabo Research–Economic Research, Latin America : locked up in the middle–income trap?, (Herwin Loman, 2015).

[27] Eva Paus, Latin America’s Middle Income Trap, Americas Quaterly, From Issue : Free Trade and Market Access, [Online], 2011, Available from: www Americasquarterly.org>node.

[28] วิทย์ บัณฑิตกุล, มาเลเซีย, (กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์), หน้า 52.

[29] ตนกู อับดุลเราะห์มาน, จลาจลจีน–มลายู, แปลโดย เสถียร พันธรังษี, May 13 Before and After, (กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2514), หน้า 198–203.

ในปี พ.ศ. 2513 สินค้าออกที่สำคัญของมาเลเซียได้แก่ ยางพารา ดีบุก ไม้ซุง ปาล์มน้ำมัน และปิโตรเลียม ภาคเกษตรกรรมเคยมีสัดส่วนในการส่งออกร้อยละ 31 ของ GDP (Gross Domestic Product) แต่ในปี พ.ศ. 2533 มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 19 เท่านั้น ตรงกันข้ามกับภาคการผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 ในปี พ.ศ. 2513 เป็นร้อยละ 44 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2533[30] สินค้าส่งออกสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ปาล์มเป็นหลัก เครื่องประดับและเสื้อผ้า ก๊าซธรรมชาติที่เปลี่ยนให้เป็นของเหลว และน้ำมันดิบ ที่ทำให้รัฐบาลมาเลเซียเชื่อมั่นว่าความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของมาเลเซียมิได้ขึ้นอยู่กับการส่งออกผลิตภัณฑ์ขั้นต้นอีกต่อไปแต่จะเป็นผลผลิตของเทคโนโลยีระดับสูง[31]

3.4.1 การประกาศวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020

ดร. มหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด[32] นายกรัฐมนตรีมาเลเซียและผู้นำพรรคองค์การสหมาเลย์แห่งชาติ (United Malay National Organization–UMNO) ได้ประกาศวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 หรือ Vision 2020 (Wawasan 2020) เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นช่วงของแผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 6 โดยกำหนดอนาคตประเทศมาเลเซียไว้ว่ามาเลเซียจะต้องเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ (fully developed country) ในปี ค.ศ. 2020 หรือปี พ.ศ. 2563 โดยใช้ระยะเวลา 30 ปี วิสัยทัศน์ 2020 ได้นำแนวคิดการวางแผนแบบวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ และการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ โดยกำหนดเป้าหมายที่มาเลเซียจะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งทางอุตสาหกรรม การเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรม มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีการศึกษาระดับมาตรฐานสากล มีความมั่นคงทางการเมือง และประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดี

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 รัฐบาลมาเลเซียทุกรัฐบาลจะต้องทำงานต่อเนื่อง 30 ปี ให้ได้ตามเป้าหมาย คือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 7 ต่อปีทุกปีตลอดระยะเวลา 30 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2533–2563 และเศรษฐกิจจะเข้มแข็งขึ้นเป็น 8 เท่า จากปี พ.ศ. 2533 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติจาก 115,000 ล้านริงกิต เพิ่มขึ้นเป็น 920,000 ล้านริงกิต นอกจากนี้ ดร.มหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด ยังเห็นว่ารายได้ประชาชาติสูงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ยังต้องมีองค์ประกอบอื่น เช่น ภาคอุตสาหกรรมที่เจริญก้าวหน้า การศึกษาที่ก้าวหน้าและทันสมัย โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ธรรมาภิบาล เศรษฐกิจเสรี วัฒนธรรมที่เจริญงอกงามและการเมืองที่มั่นคง มาเลเซียจะต้องมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต้องนำนวัตกรรมมาใช้ ต้องเป็นผู้นำในการคิดค้นวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม[33] นอกจากนี้ วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ยังเป็นการยืนยันนโยบายของรัฐบาลในการสร้างชาติมาเลเซียให้เป็นหนึ่งเดียว

---

[30] Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, A History of Malaysia, 2nd Ed. (Palgrave, 2001), p.316.

[31] Ibid, p.532.

[32] นายกรัฐมนตรีคนที่ 4 ของมาเลเซีย

[33] Mahathir Mohamad, A Doctor in the House : the Memoirs of Tun Dr.Mahathir Mohamad, (MPH Group Printing (M) ,2011), pp. 596–604.

อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้คนเชื้อชาติต่าง ๆ เห็นว่านโยบายดังกล่าวได้มีการปฏิบัติจริงและเป็นยุทธศาสตร์ของรัฐบาลอีกด้วย[34]

3.4.2 ยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020

ดร. มหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด ได้ประกาศยุทธศาสตร์เป็นแนวทางปฏิบัติ 9 ประการ ดังนี้

1) การสถาปนาชาติมาเลเซียให้เป็นหนึ่งเดียว (United Malaysian Nation) ด้วยความรู้สึกของการมีชะตากรรมร่วมกัน มาเลเซียจะต้องเป็นชาติที่มีความสงบด้วยตัวเองทั้งในดินแดนและชาติพันธุ์ การบูรณาการเข้าด้วยกัน อยู่ด้วยความปรองดอง มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และอย่างยุติธรรม มาจากเผ่าพันธุ์มาเลเซียหนึ่งเดียวกัน (Bangsa Malaysia) ด้วยความจงรักภักดีทางการเมือง และอุทิศตนต่อชาติบ้านเมือง

2) สร้างสังคมมาเลเซียที่เป็นอิสระเสรี มีความมั่นคงปลอดภัยและพัฒนาสังคมมาเลเซียด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความภาคภูมิใจอย่างมีเหตุผลในสิ่งที่ตนเองมีและความสำเร็จที่ได้รับ มีความเข้มแข็งพอที่จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ สังคมมาเลเซียต้องมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Pursuit of Excellence) ตระหนักในศักยภาพของตนอย่างเต็มที่มีความคิดที่ไม่เป็นสองรองใคร (Subservient to none) และเป็นที่ยอมรับนับถือจากประชาคมระหว่างประเทศ

3) สร้างสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เต็มรูปแบบ เสริมสร้างและพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมประชาธิปไตยที่มีความเจริญก้าวหน้าแบบมาเลเซีย ที่ยึดถือชุมชนเป็นสำคัญและเป็นแบบอย่างให้กับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ

4) เสริมสร้างสังคมที่มีความเจริญงอกงามทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นพลเมืองที่เคร่งครัดต่อศาสนาและจิตวิญญาณ และเต็มเปี่ยมด้วยมาตรฐานทางด้านจริยธรรมสูงสุด

5) สร้างสังคมที่มีอิสระเสรีและอดทนให้ชาวมาเลเซียทุกชาติพันธุ์และศาสนามีอิสระที่จะปฏิบัติและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนา โดยมีจิตสำนึกในความเป็นชาติเดียวกัน

6) สร้างสังคมมาเลเซียให้เป็นสังคมวิทยาศาสตร์และมีความก้าวหน้า มีนวัตกรรมและรู้จักการมองไปในอนาคต มิใช่เพียงแต่เป็นผู้บริโภคหรือเทคโนโลยีเท่านั้น แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสำหรับอนาคต

7) การประกันว่าจะมีสังคมที่เกื้อกูลกันและเอื้ออาทรต่อกันและกัน ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีสวัสดิการสังคมไม่แต่เฉพาะในระดับรัฐและปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีครอบครัวที่ยืดหยุ่นด้วย

---

[34] Goh Beng Lan, Rethinking Modernity : State,Ethnicity, and Class in the forging of a Modern Urban Malaysia, Local cultures and the New Asia, (Institute of Southeast Asian Studies, 2002), p.208.

8) การสร้างสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจ มีการกระจายความมั่งคั่งของประเทศอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน ให้ทุกคนเป็นหุ้นส่วนในเศรษฐกิจที่ก้าวหน้า ทั้งนี้ สังคมเช่นว่านั้นจะไม่เกิดขึ้นได้หากยังคงมีการแบ่งแยกเชื้อชาติ

9) สร้างสังคมให้มีความมั่งคั่ง รุ่งเรืองโดยมีระบบเศรษฐกิจที่สามารถแข่งขันได้อย่างสมบูรณ์ มีพลวัตร มีความเข้มแข็งและยืดหยุ่น[35]

นโยบายเศรษฐกิจของมาเลเซียเน้นการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้มาเลเซียยังได้วางนโยบายเศรษฐกิจสืบต่อจากวิสัยทัศน์ 2020 (Vision 2020) คือนโยบายวิสัยทัศน์แห่งชาติ (National Vision Policy–NVP) ในการสร้างมาเลเซียให้เป็นประเทศที่มีความยืดหยุ่นคงทนและมีความสามารถในการแข่งขัน (resilient and competitive Nation) เน้นการลงทุนที่มีการค้นคว้าและวิจัย (R & D) และเทคโนโลยีสูง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (knowledged–based economy) กระตุ้นและเพิ่มพลวัตรของภาคการเกษตร การผลิตและการบริการโดยการใช้ความรู้และเทคโนโลยี เพิ่มการมีส่วนร่วมของกลุ่มภูมิบุตรในภาคเศรษฐกิจชั้นนำและปรับให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับสังคมบนฐานความรู้[36]

3.4.3 เสาหลักในการปฏิรูปประเทศมาเลเซียสู่วิสัยทัศน์ 2020

หลังจากที่การดำเนินยุทธศาสตร์ตามวิสัย ค.ศ. 2020 ประสบกับปัญหาและอุปสรรคทั้งจากภายในและภายนอกโดยเฉพาะวิกฤตเศรษฐกิจโลก และมาเลเซียประสบปัญหาติดกับดักรายได้ปานกลาง รวมทั้งปัญหาการขาดดุลงบประมาณ หนี้สินภาครัฐเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 12ของ GDP รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของดาโต๊ะ ซรี มูห์ฮัมหมัดนาจิบ บิน ตุน ราซัค นายกรัฐมนตรีจึงได้ปรับยุทธศาสตร์ใหม่โดยแก้ไขปัญหาจุดอ่อนในการพัฒนาประเทศคือ ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในหลายมิติ การใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ การไร้ประสิทธิภาพของการบริหารงานโดยมุ่งปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงานภาครัฐ การทำให้ประชาชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อเตรียมความพร้อมโดยมี 3 เสาหลัก ได้แก่

<u>เสาที่ 1 มาเลเซียเป็นหนึ่งเดียว (1 Malaysia)</u>

เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางเชื้อชาติเนื่องจากมาเลเซียประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติและศาสนาเพื่อให้การปกครองและบริหารประเทศมีประสิทธิภาพ ค่านิยมอันประกอบด้วย ความมุ่งมั่นอุตสาหะ วัฒนธรรมแห่งความเป็นเลิศ การยอมรับซึ่งกันและกัน ความจงรักภักดี การมุ่งมั่นแสวงหาความรู้ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความซื่อตรง ระบบสังคมที่เชื่อในการประสบความสำเร็จด้วยตนเองภายใต้คำขวัญ “ประชาชนมาก่อนและปฏิบัติทันที (People First, Performance Now)” โครงการนี้ครอบคลุมการเข้าถึงสาธารณูปโภค การศึกษา การเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนของคนยากจน และระบบขนส่งมวลชน[37]

---

[35] Mahathir Bin Mohammad, <u>Malaysian : The way Forward (Vision 2020)</u>, (Prime Minister Office, 1991).

[36] กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักเกษตรต่างประเทศ, <u>เอกสารประเทศมาเลเซีย</u> (สำนักเกษตรต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559), หน้า 4.

[37] กิ่งกาญจน์ ตรียงค์, <u>100 เรื่องน่ารู้ในมาเลเซีย</u> (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์คอมมิกส์, 2556), หน้า 65.

<u>เสาที่ 2 โครงการปฏิรูปรัฐบาล</u>

เป็นโครงการสืบเนื่องจากแนวความคิดมาเลเซียเป็นหนึ่งเดียว เป็นนโยบายปรับปรุงและปฏิรูปการทำงานและการบริหารงานของภาครัฐให้ทันสมัยมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยกำหนดประสิทธิผลสำคัญระดับชาติ (The National Key Result Areas : NKRAs) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และกำหนด 7 แผนงาน ได้แก่ ลดอาชญากรรม ลดการทุจริตประพฤติมิชอบ พัฒนาระบบการศึกษา ยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรที่มีรายได้ต่ำ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบท ปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่และเพิ่มการช่วยเหลือค่าครองชีพ สำหรับแนวทางการปฏิรูปของรัฐบาลมีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1) ดำเนินงานและส่งมอบอย่างสร้างสรรค์ มีนวัตกรรมโดยกระตุ้นให้ข้าราชการมีความคิดนอกกรอบใช้กระบวนการความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นระบบนโยบายและผลลัพธ์เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัฒน์

2) เน้นการตัดสินใจและการดำเนินงานที่รวดเร็วเพื่อให้ทันต่อความต้องการและอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล

3) ดำเนินงานและส่งมอบอย่างคุ้มค่าโดยขจัดงานที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ การดำเนินงานจะต้องมีการวางแผนและประเมินผลลัพธ์เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า

4) ยึดหลักคุณธรรมและความซื่อสัตย์

นอกจากนี้การปฏิรูปของรัฐบาลมีสิ่งสำคัญที่ต้องนำไปปฏิบัติ 5 ประการ ดังนี้

1) การออกแบบงานบริการสาธารณะ โดยมุ่งเน้นประชาชนและธุรกิจเพื่อให้เทียบเท่ากับภาคเอกชน มุ่งเน้นในการเป็นที่ปรึกษาแก่ประชาชน ให้อำนาจการตัดสินใจผู้ปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในเรื่องเวลา มีกระบวนการแข่งขันและประยุกต์การทำงานจากตัวอย่างภาคอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

2) มอบงานด้วยความโปร่งใสและรับผิดชอบในผลลัพธ์โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด (KPIs)

3) วางภาครัฐให้เป็นภาคที่มีประสิทธิภาพในการช่วยภาคเอกชนเพื่อการเติบโต โดยสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจด้านนโยบาย เพิ่มบทบาทการลงทุนในภาคเอกชน ลดการเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่ไม่ใช่ทรัพย์สินหลัก

4) ขับเคลื่อนผลผลิตด้วยการบริหารงบประมาณของรัฐอย่างรอบคอบโดยทำการวิเคราะห์ด้านคุณค่าและราคาในการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดซื้อจัดหาในลักษณะรวมศูนย์

5) การใช้ตรรกะและสร้างความสามารถของรัฐบาล มีการก่อตั้งหน่วยงานติดตามผลการปฏิบัติงานของราชการ ดึงผู้มีความสามารถเข้าสู่ภาครัฐ[38]

<u>เสาที่ 3 โครงการปฏิรูปเศรษฐกิจ</u> (Economic Transformation Program–ETP)

เป็นนโยบายการปฏิรูปทางเศรษฐกิจภายใต้แนวคิดต้นแบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Model–NEM) โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพิ่มรายได้และผลประโยชน์ให้

---

[38] สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, <u>ระบบบริหารราชการของสหพันธรัฐมาเลเซีย</u>, (กรุงเทพมหานคร: กรกนกการพิมพ์, 2559).

ครอบคลุมทุกภาคส่วนและการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ปฏิรูปโดยมีต้นแบบเศรษฐกิจที่สำคัญระดับชาติ (National Economic Areas–NIEKA) ETP จะเป็นรูปแบบความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมในสาขาที่ได้รับเลือก โดยตั้งเป้าหมายว่าจะยกระดับรายได้ประชาชาติต่อหัว (Gross National Income per Capita : GNI) จาก 6,700 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2552 เป็น 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่าในปี 2563 (ค.ศ. 2020) เพื่อเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงตามนิยามของธนาคารโลกเพื่อไปสู่เป้าหมายดังกล่าวจะต้องทำให้ GNI มีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 6 ต่อปี และจะเน้นสาขาการบริการเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโต โดยจะเพิ่ม GDP ภาคบริการจากร้อยละ 58 เป็นร้อยละ 65 ภาคเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินโครงการ ETP ส่วนภาครัฐจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก เงินลงทุนส่วนใหญ่ร้อยละ 92 มาจากภาคเอกชนและภาคเอกชนจะเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาและปฏิรูปเศรษฐกิจมาเลเซียโดยส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและการจัดการสมัยใหม่ที่สร้างรายได้สูง (the 12 National Key Economic Areas : NKEAs) ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (2) อุตสาหกรรมน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและพลังงาน (3) อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (4).เกษตรกรรม (5) การท่องเที่ยว (6) การศึกษา (7) การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข (8) การบริการด้านธุรกิจ (9) การเงินและการธนาคารอิสลาม (10) การสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐาน (11) การค้าปลีกและการค้าส่ง (12) การพัฒนาพื้นที่ Greater Kuala Lumpur/Klang Valley โดยสาขาเศรษฐกิจทั้ง 12 สาขานี้จะได้รับการสนับสนุนการลงทุนจากภาครัฐเป็นลำดับต้น รวมทั้งการขจัดอุปสรรคทางการแข่งขันและการเปิดเสรี นอกจากนี้มาเลเซียยังได้เร่งลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ โดยมาเลเซียเป็นประเทศที่ลงทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนาสูงเป็นอันดับที่สองของอาเซียนรองจากสิงคโปร์

ยุทธศาสตร์ของ NEM เพื่อให้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ของมาเลเซียบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจจึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ NEM 8 ประการขึ้นมา ดังนี้

1) ผลักดันให้ภาคเอกชนเป็นผู้ขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
2) เพิ่มคุณภาพแรงงานของชาวมาเลเซียและลดการพึ่งพาแรงงานต่างชาติ
3) ส่งเสริมการแข่งขันภายในมาเลเซีย
4) สร้างความแข็งแกร่งให้ระบบราชการ
5) ให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ด้อยโอกาสอย่างโปร่งใสและเป็นมิตรกับระบบตลาด
6) สร้างคลังความรู้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
7) ส่งเสริมปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
8) ส่งเสริมการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2553 ดาโต๊ะ ซรี มูห์ฮัมหมัด นาจิบ บิน ตุน ราซัค นายกรัฐมนตรี ยังได้ประกาศต้นแบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Model–NEM) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Transformation–ETP)[39] หลักการสำคัญของ NEM ได้แก่การเพิ่มรายได้ให้ประชาชน กระจายรายได้และผลประโยชน์ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน

---

[39] วิทย์ บัณฑิตกุล, <u>มาเลเซีย</u>, (กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์, 2555), หน้า 55–57.

และให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน นโยบายและการลงทุนต่าง ๆ ภายใต้ NEM จึงต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

3.4.4 การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020

รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของดาโต๊ะ ซรี มูห์ฮัมหมัด นาจิบ ตุน ราซัก ได้จัดตั้ง PEMANDU หรือ Performance Management & Delivery Unit เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2552 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี (Prime Minister Department) มีหน้าที่ในการกำกับนโยบาย ประเมินความก้าวหน้า สนับสนุนและอำนวยความสะดวกและขับเคลื่อนโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ ค.ศ. 2020 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ PEMANDU มาจากทั้งภาครัฐและเอกชนและมาจากคนเชื้อชาติต่าง ๆ PEMANDU ใช้แนวคิดว่าวิธีการปฏิบัติงานของภาคเอกชนสามารถเอามาปรับใช้กับภาคราชการได้

3.4.4.1 PEMANDU มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) นายกรัฐมนตรีมาเลเซียเป็นประธาน (Chairman)

2) Dato Idris Jaya รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็น Chief of Executive Officer–CEO มีหน้าที่รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของ PEMANDU ต่อคณะรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีเป็นประจำ

3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ PEMANDU มาจากทั้งภาครัฐและเอกชนและมาจากคนเชื้อชาติต่าง ๆ

ลักษณะของการปฏิบัติงาน นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานของ PEMANDU ทั้งหมด โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องจะกำหนดและควบคุมการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ และ PEMANDU จะออกแบบและจัดทำรายละเอียดของโครงการนำร่องเพื่อให้เหมาะสมและสามารถปรับใช้ได้กับหน่วยราชการต่าง ๆ PEMANDU จะประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยราชการต่าง ๆ ในการดำเนินยุทธศาสตร์ตามรูปแบบและแนวทางที่ PEMANDU กำหนด และติดตามความคืบหน้าการดำเนินยุทธศาสตร์ของหน่วยงานราชการต่าง ๆ และรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีทราบทุกเดือนเป็นประจำ

3.4.4.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงานของ PEMANDU

1) Strategic Direction

ขั้นตอนแรกจัดการประชุมร่วมกับคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดทิศทางของยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการ ETP ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการประกันว่ายุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นจะมีการนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างรวดเร็ว PEMANDU จัดทำร่าง National Key Economic Areas (NKEAs) และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วเชิญผู้แทนจากภาครัฐและเอกชนประมาณ 1,000 คน เข้าร่วมการประชุมแสดงความคิดเห็นโดยแยกเป็นกลุ่มตามสาขาด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องแล้วสรุปได้ว่ามี NKEAs รวม 12 รายการ ที่ควรนำมาจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินยุทธศาสตร์ในลำดับแรก ได้แก่ โครงการขุดเจาะน้ำมันกับก๊าซธรรมชาติ โครงการปลูกปาล์มน้ำมันกับยางพารา การเสริมสร้างความสามารถของบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาธุรกิจ

ท่องเที่ยว medical tourism และสปา โครงการรถไฟใต้ดินในกรุงกัวลาลัมเปอร์[40] หลังจากนั้นก็นำมาวิเคราะห์และเรียงลำดับความสำคัญและเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเพื่อกำหนดเป็นทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการปฏิรูปต่อไป

2) LABS

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ได้มีการจัด workshopกำหนดรายละเอียดของภารกิจที่จะต้องปฏิบัติรวม 131 Entry Point Projects (EPPs) และโอกาสทางธุรกิจอีก 60 โครงการ แล้วนำหัวข้อดังกล่าวมาเข้า LAB โดยเชิญผู้เข้าร่วมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มาจากทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐและเอกชน นักวิชาการ NGO นักศึกษา จำนวน 425 รายจาก 211 บริษัท ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรมพร้อมกำหนดตัวชี้วัด (KPI) และหาคำตอบทางนโยบายด้วยกันอย่างจริงจัง โดยใช้ระยะเวลา 2 เดือน อาทิ จากบริษัท เปโตรนาส (PETRONAS) บริษัท เชลส์มาเลเซีย บริษัท Exxon Mobil สายการบินมาเลเซียแอร์ไลน์ สายการบินแอร์เอเชีย ธนาคาร MAY BANK บริษัท MYDIN บริษัท CELCOM บริษัท Digi Telecommunications มาระดมสมองอย่างเข้มข้นเพื่อวิเคราะห์ 12 ภาคเศรษฐกิจหลัก (National Key Economic Areas–NKEAs)ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนประเทศ โครงการลงทุนกว่า 131 โครงการ ที่เรียกว่า Entry Point Projects (EPPs) และโอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจอีก 60 โครงการ ที่ภาคเอกชนต้องการ โดยมีการวิเคราะห์ในรายละเอียดของแต่ละภาคธุรกิจ เป็นการนำ stakeholders มาร่วมด้วยตั้งแต่ต้น เป็นการกำหนดเป้าหมายที่รัฐบาลมาเลเซียจะต้องทำเป็นลำดับแรก มีการปรับนโยบายเพื่อเร่งรัดโครงการให้เกิดขึ้น และจัดสรรเงินเพื่อดำเนินโครงการ แต่ละโครงการจะมีเจ้าภาพที่ชัดเจน และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการต่าง ๆ

การประเมินผลขั้นแรกมีคณะกรรมการประเมินผลประจำปีที่คัดเลือกมาจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ และองค์กรชั้นนำ เช่น IMF, world Bank รวมไปถึงผู้ก่อตั้ง Transparency International ที่คิดค้น Corruption Perception Index หรือดัชนีวัดการคอรัปชั่นสำหรับการประเมินขั้นที่ 2 หัวหน้าโครงการจะรายงานต่อคณะกรรมการเชิงปฏิบัติการ (Steering Committee) ที่ควบคุมโดยนายกรัฐมนตรี

3) OPEN DAYS

PEMANDU จัดให้มี OPEN DAYS โดยนำผลข้อสรุปจาก LAB มาเปิดรับฟังความเห็นของประชาชนจากทุกภาคส่วนเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันเพื่อให้คนเหล่านั้นวิจารณ์แนวทางแก้ไขปัญหาและตัวชี้วัดที่ทาง LAB คิดมา ขั้นตอนนี้ให้ความสำคัญมากและเปิดกว้างให้กับผู้ที่สนใจจะร่วมแสดงความเห็นอย่างกว้างขวาง ในแต่ละเรื่องว่ามีขั้นตอนปฏิรูปอย่างไร หน่วยงานใดจะเป็นผู้ดำเนินการ หรือจะเสนอวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ ผู้ที่ไม่สามารถมาเข้าร่วมการแสดงความคิดเห็นได้ก็ยังสามารถเสนอข้อคิดเห็นทางเว็บไซต์หรือส่งทางอีเอ็มเอสได้ด้วย เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่เปิดโอกาสให้ปะชาชนแสดงความเห็นอย่างเต็มที่ และรัฐบาลได้ทราบถึงความต้องการของประชาชน

---

[40] Princeton University, Mapping a Transformation Journey : A strategy for Malaysia's Future, 2009–2010, (2014), p 10.

4) ECONOMIC TRANSFORMATION PROGRAMME ROADMAP

โดยการจัดพิมพ์เป็น ROADMAP ให้ชัดเจนในแต่ละเรื่องว่ามีเป้าหมายอะไร มีขั้นตอนการปฏิรูปอย่างไรบ้างเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเกิดการรับผิดชอบที่แท้จริงเพราะทุกคนจะรู้ว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นจะแก้ไขอย่างไร หน่วยงานที่รับผิดชอบคือใคร มีแผนปฏิบัติการอย่างไรจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัด เพื่อนำไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง

5) KEY PERFORMANCE INDICATOR (KPI) TARGETS

จัดทำโดย PEMANDU และเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่าง ๆ ทุกวันศุกร์ตอนห้าโมงเย็น KPI ที่วัดได้จะถูกส่งไปทางแท็ปเล็ตของรัฐมนตรีทุกคนเพื่อจะได้เห็นว่าผลงานของแต่ละคนเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะนำผลการประเมิน KPI รายสัปดาห์นี้มาหารือกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีกด้วย

6) EXECUTION

เป็นการดำเนินโครงการต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งโดยภาครัฐและเอกชน PEMANDU จะประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามยุทธศาสตร์หรือไม่

7) AGREED–UPON PROCEDURES

เป็นขั้นตอนการตรวจสอบ KPI โดยบริษัท Pricewaterhouse Coopers Malaysia (PwC) จะตรวจสอบและประเมิน KPI ของหน่วยงานต่าง ๆ และจัดทำเป็นรายงานประจำปี AUP Report

8) ANNUAL REPORTS

เป็นการจัดทำรายงานประจำปี (Annual Report) ซึ่งจะมีรายละเอียดมีรายงานความก้าวหน้าและความสำเร็จเพื่อให้ประชาชนทราบและแสดงความเห็น รวมทั้งรายงานปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการด้วย รายงานประจำปีจะพิมพ์เป็นรูปเล่มและนำเสนอในเว็บไซต์ด้วย[41] แล้วกำหนดเป็นแผนพัฒนากลุ่มภารกิจแต่ละช่วงระยะเวลา 5 ปี โดยมีการบูรณาการแผนพัฒนากลุ่มภารกิจต่าง ๆ (ไม่ใช่แผนพัฒนารายกระทรวง)

3.4.4.3 ตัวอย่างการดำเนินงานของ PEMANDU

การดำเนินงานของ PEMANDU ในการส่งผลให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการแก้ไขปัญหาในเขตเมือง (Urban Public Transport) จากการที่กรุงกัวลาลัมเปอร์และเมืองใหญ่ อาทิ ปีนัง เมืองยะโฮว์ บาห์รู ประสบปัญหาการจราจรคับคั่งและติดขัดโดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วน PEMANDU ได้นำประเด็นดังกล่าวหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสียจากการใช้บริการขนส่งสาธารณะในการประชุมเชิงปฏิบัติใน LAB และได้มีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาและกระทรวงคมนาคมของมาเลเซีย ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

---

[41] เกษมสันต์ วีระกุล, <u>ยุทธศาสตร์ AEC ตอนที่ 33 PEMANDU อาวุธลับมาเลเซีย</u>, โพสต์ทูเดย์ (4 กันยายน 2556).

1) การเพิ่มตารางการเดินรถไฟฟ้าให้มากขึ้นโดยเฉพาะในชั่วโมงเร่งด่วน รวมทั้งรถไฟฟ้าโมโนเรล และรถไฟฟ้าที่เชื่อมกรุงกัวลาลัมเปอร์กับเมืองรอบนอก (KTM) เพื่อให้สามารถรองรับผู้โดยสารจำนวนมากได้ในแต่ละวัน

2) แก้ไขปัญหาการเดินทางที่เชื่อมต่อระหว่างรถไฟฟ้าเส้นทางต่าง ๆ กับรถโมโนเรลและรถไฟฟ้า KTM ให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้บัตรโดยสารร่วมกัน

3) เพิ่มรถเมล์โดยสารสาธารณะให้มากยิ่งขึ้น การปรับตารางการเดินรถโดยเฉพาะในชั่วโมงเร่งด่วน ปรับปรุงการให้บริการรถเมล์ให้บริการดีมากยิ่งขึ้น

4) แก้ไขปัญหาความแออัดของสถานีขนส่งโดยสารกลางที่ Pudu โดยการสร้างสถานีขนส่งแห่งใหม่ Bandar Tasik Selatan ทางใต้ของกรุงกัวลาลัมเปอร์และที่ Sungai Buloh ทางเหนือของกรุงกัวลาลัมเปอร์เพื่อลดความแออัดของสถานีขนส่งกลาง และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่เดินทางระหว่างกรุงกัวลาลัมเปอร์กับเมืองต่าง ๆ ไม่ให้เข้ามาแออัดที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

บทที่ 4
โมเดลประเทศไทย 4.0 และการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

4.1 โมเดลประเทศไทย 4.0

โมเดลประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

4.1.1 Strength from Within

การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนอยู่ 3 ประการ คือ

1) การยกระดับนวัตกรรม (Innovation Driven Proposition) ของทุกภาคส่วนในประเทศ

2) การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur Driven Proposition)

3) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย (Community Driven Proposition)

ทั้ง 3 กลไกนี้ต้องขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน โดยนวัตกรรมจะถูกยกระดับขึ้นผ่านกลไกการเจริญเติบโต อันประกอบด้วย Green Growth Engine, Productive Growth Engine และ Inclusive Growth Engine การยกระดับนวัตกรรมเมื่อผนวกกับการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของผู้ประกอบการ จะเอื้อให้เกิดการสร้าง Smart Enterprise ที่มีโมเดลการทำธุรกิจแบบใหม่ ๆ มากมายท่ามกลาง Enabling Ecosystem ที่เอื้อให้เกิดการรังสรรค์นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากหรือชุมชน เมื่อผนวกความเข้มแข็งในระดับฐานรากกับการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณผู้ประกอบการจะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนสถานะของคนในสังคมผ่านการสร้างสังคมแห่งโอกาสควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่มีความสามารถ

4.1.2 Connect to the World

เมื่อภายในประเทศมีความเข้มแข็งแล้ว ก็ต้องเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจโลกควบคู่กันไป

1) Domestic Economy เศรษฐกิจภายในประเทศ เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก จะก่อให้เกิดการเติมเต็มพลังในท้องถิ่นผ่านการค้าและการลงทุนในท้องถิ่น การจ้างงานในท้องถิ่น และนำไปสู่ความเป็นเจ้าของของคนในท้องถิ่น

2) Regional Economy เศรษฐกิจภูมิภาค เมื่อผนวกเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจภูมิภาค ก็จะเห็นภาพของ อาเซียนในภาพใหญ่และ CLMVT[42] ในภาพรองลงมา

---

[42] ประกอบด้วยกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนามและไทย

3) Global Economy เศรษฐกิจโลก การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภูมิภาคกับเศรษฐกิจโลกจะเป็นพลังต่อรองกับส่วนอื่นของประชาคมโลกผ่านบทบาทของมิติทางภูมิรัฐศาสตร์และมิติทางภูมิเศรษฐศาสตร์ของภูมิภาคแห่งนี้

โมเดลประเทศไทย 4.0 เป็นการพัฒนาเครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่ (New Engines of Growth) ที่จะสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน อย่างเป็นรูปธรรมให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 ด้วยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศไทยที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ ความหลากหลายเชิงชีวภาพและความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม เป็นความได้เปรียบเชิงแข่งขันโดยการเติมเต็มด้วยปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา[43]

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการข้อเสนอในการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย 10 อุตสาหกรรมซึ่งเป็นกลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ของประเทศ โดย 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S–curve) ประกอบด้วย

1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next–Generation Automotive)
2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
4) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)
5) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future)

และการเติมอุตสาหกรรมเพื่ออนาคต (New S–curve) ประกอบด้วย

1) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics)
2) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics)
3) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals)
4) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital)
5) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)[44]

4.2 การจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

4.2.1 เหตุผล

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยเหตุผลดังนี้

1) กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและในหลากหลายมิติทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ กระแสโลกาภิวัฒน์ทำให้โลกมีการเปลี่ยนแปลง

---

[43] สุวิทย์ เมษินทรีย์, facebook, [ออนไลน์], 10 พฤษภาคม 2560, แหล่งที่มา: https :// m.facebook.com >posts.

[44] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, มติคณะรัฐมนตรี, [ออนไลน์], 17 พฤศจิกายน 2558, แหล่งที่มา: www.cabinet.soc.go.th.

จากเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมมุ่งสู่สังคมดิจิทัล ในขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้นแต่ช่องว่างทางสังคมก็ยิ่งกว้างขึ้น

2) ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงมาตั้งแต่ปี 2554 และในปี พ.ศ. 2557 รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 5,739 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ประสบการณ์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2540–2541 ได้ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้นตามแนวคิดบริหารจัดการที่ดี

3) ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างหลายด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งโครงสร้างประชากรสูงอายุเพิ่มมากขึ้น คุณภาพคนโดยเฉลี่ยยังต่ำ ประเทศขาดแคลนแรงงานทั้งในกลุ่มทักษะฝีมือสูงและกลุ่มทักษะฝีมือระดับล่าง ทั้งระบบเศรษฐกิจมีผลิตภาพการผลิตรวมต่ำต้องอาศัยการเพิ่มปริมาณเป็นแรงขับเคลื่อน ทางด้านฐานการผลิตภาคการเกษตรและบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำโดยที่การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาการวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างคุ้มค่าและการพัฒนานวัตกรรมมีน้อย

4) การดำเนินงานและบริหารจัดการภาครัฐยังขาดบูรณาการจึงสิ้นเปลืองงบประมาณ การดำเนินงานเพื่อการพัฒนามักขาดความต่อเนื่อง ประสิทธิภาพต่ำ ขาดความโปร่งใส ขณะที่ปัญหาคอรัปชั่นมีเป็นวงกว้าง

5) การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิผลและกฎระเบียบต่าง ๆ ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง

6) คนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศเพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในทุกด้าน ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาวเพื่อเป็นการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาวและเพื่อเป็นการกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันและเป็นเอกภาพ ประเทศไทยจำเป็นจะต้องมียุทธศาสตร์ชาติซึ่งต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่น ปรับตัวได้เร็วสามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้

การกำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวพร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาสภาพความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4.2.2 วิสัยทัศน์

"ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

4.3 กลไกการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ

4.3.1 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจะต้องมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงกันด้วย[45] และตามมาตรา 275 (บทเฉพาะกาล) ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีกฎหมายตามมาตรา 65 วรรค 2 ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้และดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ

4.3.2 สำหรับพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ระบุในมาตรา 259 ภายใต้บังคับมาตรา 260 และมาตรา 261 การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปีให้ดำเนินการตรากฎหมายดังกล่าวและประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

4.3.3 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนและให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 2 คณะ ได้แก่

1) คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูปเพื่อจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

2) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศเพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ (Roadmap) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูปได้ดำเนินการยกร่างกรอบยุทธศาสตร์

---

[45] สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน, **อ้างแล้ว,** หน้า 2–3.

ชาติระยะ 20 ปี ตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยได้มีการนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่มาจากหลายภาคส่วนได้แก่ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคการเมืองและนักวิชาการ[46]

4.3.4 ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้นจำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาวและกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดีกินดี สังคมมีความมั่นคงเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปี ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

4.4 คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ

ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 12 กำหนดให้มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่นายกฯ มอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม นอกจากนี้ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกิน 17 คน

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ และการมีส่วนร่วมในการติดตาม การตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ การเสนอความเห็นต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องดำเนินการตาม

---

[46] ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) (สรุปย่อ) พฤษภาคม 2559, หน้า 5.

ยุทธศาสตร์ กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ เป็นต้น

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 การเปรียบเทียบโมเดลประเทศไทย 4.0 กับวิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020

5.1.1 มาเลเซียจัดตั้งหน่วยงานชื่อ Performance Management & Delivery Unit หรือ PEMANDU เพื่อทำหน้าที่ประเมินความก้าวหน้า สนับสนุนและอำนวยความสะดวก และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกำกับดูแลการปฏิบัติงานของ PEMANDU และมี CEO ซึ่งมาจากภาคเอกชน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน PEMANDU ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

สำหรับโมเดลประเทศไทย 4.0 นั้น เป็นนโยบายส่วนหนึ่งในร่างยุทธศาสตร์ชาติตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีการจัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ผลักดันให้มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ ติดตามตรวจสอบและประเมินผล รวบรวมข้อมูลความเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาทิศทางยุทธศาสตร์ชาติให้สะท้อนความต้องการของประเทศและประชาชนจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนแล้ว รวมทั้งศึกษาจัดลำดับความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัดแผนของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ตลอดจนสนับสนุนการติดตามและประเมินผล ศึกษาเพื่อสนับสนุนคณะกรรมการในการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกรอบการประมาณการงบประมาณทั้งงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายรวมทั้งทรัพยากรเพื่อสนับสนุนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ หากพิจารณาองค์ประกอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติแล้วพบว่าส่วนใหญ่มาจากภาคราชการ มีตัวแทนจากภาคเอกชนคือประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย และผู้แทนประชาชนที่เสนอโดยสภาองค์กรชุมชนจำนวน 2 คน ซึ่งแตกต่างจากมาเลเซีย

5.1.2 ยุทธศาสตร์ของมาเลเซียที่จะนำไปสู่การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 เริ่มต้นจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยการสำรวจความต้องการของประชาชนแล้วนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ หลังจากนั้น นำเข้าสู่การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภาครัฐและเอกชนเพื่อพิจารณายุทธศาสตร์และกำหนดตัวชี้วัดแล้วนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางก่อนจะนำมาจัดทำเป็น Roadmap เพื่อดำเนินการต่อไป สำหรับประเทศไทยนั้น พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมาตรา 7 (3) กำหนดให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและความเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน และในมาตรา 8 กำหนดให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ จัดให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามขั้นตอน คือ การรับฟังความคิดเห็นในเบื้องต้นเพื่อนำมาใช้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ การรับฟังความ

คิดเห็นของประชาชนเมื่อจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ แล้วเสร็จเบื้องต้นเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง อย่างไรก็ตามโดยที่ขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจึงยังไม่มีการดำเนินการในการรับฟังความเห็นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่อย่างใด

5.1.3 วิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ให้ความสำคัญอย่างมากกับการแก้ไขปัญหาทางเชื้อชาติซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของมาเลเซียโดยยุทธศาสตร์ข้อแรกกำหนดให้สถาปนาชาติมาเลเซียให้เป็นหนึ่งเดียว โดยให้มีการบูรณาการเข้าด้วยกันและมีความปรองดอง มีเผ่าพันธุ์มาเลเซียหนึ่งเดียวกัน (Bangsa Malaysia) และในยุทธศาสตร์ข้อ 8 ก็ได้กล่าวถึงการสร้างสังคมที่มีความเที่ยงธรรมทางเศรษฐกิจมีการกระจายความมั่งคั่งของประเทศอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน แต่สังคมเช่นว่านั้นจะไม่เกิดขึ้นได้หากยังคงมีการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ[47] นอกจากนี้ในการปฏิรูปของดาโต๊ะ ซรี มูห์ฮัมหมัด นาจิบ บิน ตุน ราซัค นายกรัฐมนตรี ก็กำหนดเสาหลักที่ 1 ให้มาเลเซียเป็นหนึ่งเดียว (1 Malaysia) เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางเชื้อชาติ เนื่องจากมาเลเซียประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติและศาสนาและประสบปัญหาการแบ่งแยกเชื้อชาติอย่างรุนแรง จึงต้องเน้นการให้ความสำคัญกับการรวมเชื้อชาติต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะหากมีการแบ่งแยกในเชื้อชาติการพัฒนาประเทศก็ไม่สามารถกระทำได้ ในขณะที่โมเดลประเทศไทย 4.0 ไม่ได้ระบุถึงประเด็นเรื่องเชื้อชาติแต่อย่างใด

5.2 สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาพบว่าประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง (Middle–Income Trap) และสามารถก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (High–Income Nation) นั้นมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับทฤษฎีสภาวะความทันสมัย (Modernization Theory) โดยประเทศที่เจริญกว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือประเทศที่ด้อยพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น เช่น ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและความช่วยเหลือทางวิชาการ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศที่ล้าหลังสามารถเปลี่ยนแปลงสภาวะต่าง ๆ ให้เหมือนกับสภาวะประเทศที่เจริญแล้วเคยใช้มา โดยการนำสิ่งที่ทันสมัยเข้าสู่ประเทศล้าหลังและประเทศเหล่านั้นก็จะมีกระบวนการในการนำเอาไปปรับใช้เพื่อให้เกิดภาวะความทันสมัย

นอกจากนี้การก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางของประเทศต่าง ๆ ก็จะมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ซึ่งเป็นแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน (creativity) และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การสะสมความรู้ ของสังคมและเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อผลักดันสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม

สำหรับในกรณีของประเทศมาเลเซียแม้ว่าจะยังไม่มีสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้สูงแต่ก็มีความก้าวหน้าอย่างมากในการดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ที่จะทำให้มาเลเซียเป็นประเทศที่มี

---

[47] Mahathir Bin Mohammad, Malaysian : The way Forward (Vision 2020), (Prime Minister Office, 1991).

รายได้สูง โดยการดำเนินนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ (knowledged–based economy) ทั้งการผลิตและการบริการ รวมทั้งสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคู่ไปกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน และสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.2.1 การพัฒนาทุนมนุษย์

ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุนมนุษย์เพิ่มมากขึ้นโดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) การพัฒนาทางด้านการศึกษาซึ่งเป็นแนวทางที่จะสร้างสต็อกทุนของมนุษย์และสามารถทำให้ประชากรในประเทศ มีความรู้ ความชำนาญทางเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตเพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการยกระดับฐานการผลิตของประเทศให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และช่วยลดการพึ่งพาการนำเข้าสินค้าและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งสามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันภายใต้เศรษฐกิจโลกที่ปรับเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ได้

จากข้อมูลขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ OECD ในปี พ.ศ. 2559 ความสามารถของนักเรียนอายุ 15 ปีในเรื่องวิทยาศาสตร์และทัศนคติต่อวิทยาศาสตร์ ทักษะการอ่านและคณิตศาสตร์พบว่าความสามารถของเด็กไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมากในทุกมิติที่ทดสอบและในภาพรวมอยู่ในอันดับที่ 54 จาก 72 ประเทศ[48] ความท้าทายของประเทศไทยในการหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางคือการสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทุนมนุษย์เพื่อรองรับการวิจัยและสนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ คุณภาพของคนหรือทุนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนโดยก่อให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยี และช่วยเพิ่มผลิตภาพการผลิตของประเทศ นอกจากนี้ ประชากรไทยในวัยแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพียง 6.6 ปี ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น มาเลเซียมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานเฉลี่ย 9.5 ต่อปี สูงเทียบเท่ากับกลุ่มประเทศ OECD ซึ่งมีการศึกษาเฉลี่ย 9–13 ปี นอกจากนี้ไทยยังมีระดับต่ำกว่าฟิลิปปินส์และจีนซึ่งมีระดับปีการศึกษาเฉลี่ย 8.9 ปี และ 7.5 ปี ตามลำดับ[49] ประเทศไทยถูกจัดอันดับคุณภาพของระบบการศึกษาโดยรวมอยู่อันดับที่ 78 ตามหลังสิงคโปร์และมาเลเซีย อินโดนีเซีย กัมพูชาและเวียดนาม

2) ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนแรงงานทั้งด้านปริมาณและทักษะความชำนาญที่ตรงกับความต้องการ กล่าวคือตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านวิชาชีพหรืออาชีวะ แต่ผลผลิตแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับที่ตลาดต้องการและที่สำคัญคุณภาพก็ไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดแรงงานคาดหวัง นอกจากนี้ คนไทยหรือแรงงานไทยขาดการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องภายหลังจากสำเร็จการศึกษาคนไทยไม่ชอบที่จะติดตามความรู้หรือความก้าวหน้าของโลกหรือขาด

---

[48] วิรไท สันติประภพ, ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย, <u>การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยสู่ยุค 4.0</u>, ปาฐกถาวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https : thaipublica.org>2017/02>veerat.

[49] UNDP, <u>การเปรียบเทียบปีการศึกษาเฉลี่ยระดับนานาชาติ</u>, ในรายงานของ Human Development Report 2011.

ทักษะที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้จะต้องเตรียมความพร้อมแก่แรงงานให้สามารถรองรับการถ่ายทอดและต่อยอดการพัฒนาทางเทคโนโลยีระดับสูงให้ได้อย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้สามารถคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตเพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการยกระดับฐานการผลิตของประเทศให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

3) การพัฒนาทุนมนุษย์จะต้องมีเป้าหมายให้คนไทยมีความรู้ ความสามารถและทักษะสูง มีจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อสังคมสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนจิตสาธารณะ โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาทุนมนุษย์

4) การสนับสนุนงบประมาณ สำหรับงบประมาณด้านการศึกษาซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพรวมการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา พบว่าประเทศไทยยังคงมีสัดส่วนของงบประมาณด้านการศึกษาต่อรายได้ประชาชาติอยู่ในระดับต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น โดยในปีงบประมาณ 2552 ประเทศไทยมีงบประมาณทางการศึกษาต่อรายได้ประชาชาติเท่ากับ 4.1 เท่ากับมาเลเซียในขณะที่เวียดนามมีสัดส่วนสูงกว่า คือ ร้อยละ 5.3 เกาหลีใต้มีสัดส่วนร้อยละ 4.8 ดังนั้น การพัฒนาทุนมนุษย์จะต้องจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาทุนมนุษย์ดังกล่าวนั้นด้วย

5.2.2 การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม

1) การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและการสร้างผลิตภาพทางการผลิตให้เพิ่มมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะสร้างโอกาสในการทำงานและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การที่จะขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ธุรกิจนวัตกรรม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของไทยเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งขาดความพร้อมด้านเงินลงทุนและบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา ทำให้ภาคเอกชนยังไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่มีศักยภาพทางการแข่งขันในระดับสูงได้ แม้ว่าภาครัฐจะมีการสนับสนุนการวิจัย แต่งานเหล่านั้นก็ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ รวมทั้งยังขาดตลาดที่จะรองรับผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากภาคเอกชนอีกด้วย

2) ประเทศไทยจะต้องพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและบริการให้มีต้นทุนต่ำ และแรงงานสามารถปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ สนับสนุนให้อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เข้าสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้นและสนับสนุนการลงทุนด้านงานวิจัยและพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้น[50] แม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายเร่งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมของอุตสาหกรรมไทยโดยการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วย แต่มาตรการดังกล่าวก็ยังขาดการเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมของเอกชน ไม่ว่าจะเป็นการคิดโจทย์งานวิจัย

---

[50] ธนาคารกรุงเทพ, สัมภาษณ์นายศิริรุจ จุลกะรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2559 แหล่งที่มา: www.bangkokbanksme.com>arti.

ตลอดจนสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่ตรงกับความต้องการของภาคเอกชนอย่างแท้จริง[51]

3) ต้องกระจายโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในภาคเกษตร ในกลุ่ม SME การใช้เทคโนโลยีด้านการศึกษาและการดูแลสุขภาพ เพื่อลดต้นทุนการดำเนินชีวิตของคนไทยหากทำได้สำเร็จก็จะทำให้พื้นฐานทางเศรษฐกิจไทยมีความแข็งแกร่งและพร้อมต่อยอดในการพัฒนาและช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้อีกด้วย ทั้งนี้ จากนโยบายของกระทรวงดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้กำหนดเป้าหมายที่จะให้ประเทศไทยก้าวสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพภายในระยะเวลา 10 ปี และอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืนภายในกำหนดระยะเวลา 10–20 ปี[52]

5.2.3 การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development–R & D)

ประเทศไทยมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development –R & D) ที่อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในหลายปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2550 มีสัดส่วนการลงทุน R & D เพียงร้อยละ 0.2 ต่อรายได้ประชาชาติ[53] ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญน้อยมากต่อการพัฒนาและสั่งสมองค์ความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หากพิจารณาประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศรายได้สูงพบว่าหัวใจของการพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางคือการยกระดับการผลิตไปสู่การผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงซึ่งต้องการปัจจัยสนับสนุน อาทิ การลงทุนใน R & D การยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาตลาดการเงินให้มีประสิทธิภาพทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบตัวชี้วัดของไทยกับตัวชี้วัดของประเทศที่มีรายได้สูงในเอเชียโดยใช้ข้อมูลในปีแรกที่ประเทศเหล่านั้นก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงสำเร็จ รวมทั้งเทียบกับมาเลเซียที่วางเป้าหมายในการหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางในปี พ.ศ. 2563 พบว่าการลงทุนใน R & D เป็นจุดอ่อนสำคัญของไทย ในปัจจุบันมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.3 ของ GDP ต่ำกว่าประเทศรายได้สูงและมาเลเซียที่มีสัดส่วนดังกล่าวเกินกว่าร้อยละ 1 ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าไทยยังต้องเร่งพัฒนาปัจจัยสนับสนุนอีกหลายประกา รเพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูง แต่จากนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมถึงการเร่งดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง อาทิ มาตรการส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ไม่เพียงต่อยอดอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพแต่ยังมุ่งเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่จะช่วยยกระดับภาคการผลิตของไทยไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง การสนับสนุนการลงทุนใน R & D และการพัฒนา

---

[51] พยุงศักดิ์ ชาติสุทธิผล, ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, บทบาทและความสำคัญของนวัตกรรมต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ, กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.most.go.th–open.

[52] กระทรวงดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, (กระทรวงดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, 2559), หน้า 2.

[53] The World Bank, World Development Indicator, 2012.

ทรัพยากรมนุษย์ ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่จะช่วยให้ไทยก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางไปได้ ดังนั้น ความต่อเนื่องของนโยบายจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประเด็นดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ[54]

5.2.4 การปฏิรูประบบราชการ

การดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 จะต้องปฏิรูประบบราชการให้มีความพร้อมที่จะรองรับการดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าว ระบบราชการเป็นกลไกที่สำคัญในการบริหารประเทศเป็นกระบวนการของรัฐที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลตามที่กำหนดเอาไว้ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและเกิดสภาวะความทันสมัย ระบบราชการจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดภาวะความทันสมัยดังกล่าวทั้งในส่วนของการวางแผน ความร่วมมือ การควบคุม การกระจายทรัพยากรโดยผ่านอำนาจรัฐ

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันภาครัฐยังเชื่องช้าที่จะตามภาคเอกชนและภาคส่วนอื่นให้ทัน ภาคราชการจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดขนานใหญ่ รวมทั้งรูปแบบการทำงาน ค่านิยมและวัฒนธรรม ภาวะความเป็นผู้นำ การมองตัวเองออกจากกฎระเบียบ การควบคุมแบบสายลำดับการบังคับบัญชา นอกจากนี้จะต้องมีการทำงานแบบบูรณาการและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการสร้างความเข้มแข็งแก่หน่วยงานต่าง ๆ อย่างอิสระ[55] ภาคราชการจะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้มีความพร้อมที่จะรองรับการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 ดังกล่าว

5.2.5 ปัญหาการไร้เสถียรภาพทางการเมือง

ประเทศไทยประสบปัญหาการไร้เสถียรภาพทางการเมืองมาเป็นเวลายาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งทำให้การพัฒนาประเทศไทยขาดความต่อเนื่องเพราะเมื่อเปลี่ยนรัฐบาล มีการเปลี่ยนผู้นำ นโยบายหลักของการพัฒนาก็จะเปลี่ยนทั้งที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว 11 ฉบับ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งระยะสั้น ๆ มักจะกำหนดนโยบายของตนเองโดยไม่ได้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และขาดวิสัยทัศน์ระยะยาวในการนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว การกำหนดนโยบายส่วนใหญ่มักมุ่งหวังประโยชน์เฉพาะช่วงระยะของรัฐบาลนั้น ๆ มากกว่าผลประโยชน์ของประเทศระยะยาวซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญสำหรับประเทศไทยที่จะพัฒนาประเทศเพื่อให้ก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

5.2.6 ประเทศไทยขาดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ

ในห้วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยขาดการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว รัฐบาลส่วนใหญ่เข้ามาบริหารประเทศระยะสั้น และมักจะคำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลและความอยู่รอดของรัฐบาลมากกว่าเสถียรภาพของประเทศ จึงทำให้ขาดการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาวเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้ง การกำหนดแผนพัฒนาของแต่ละกระทรวงจะเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศในช่วงระยะเวลานั้น ๆ

---

[54] ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, <u>สถานะประเทศไทยบนเส้นทางก้าวข้าม Middle Income Traps</u>, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.exim.go.th>dog>news center.

[55] พัชรภากร เทวกุล, ม.ล., <u>การเป็นผู้นำด้านการจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐ</u>, การบรรยายในการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 9, สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, 31 กรกฎาคม 2560.

เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศชุดใหม่ก็จะยกเลิกนโยบายของรัฐบาลชุดเดิมและดำเนินนโยบายใหม่ รัฐบาลพลเรือนที่เข้ามาบริหารประเทศส่วนใหญ่จะเป็นรัฐบาลผสม การจัดทำนโยบายของรัฐบาลจึงมีลักษณะเป็นการผสมผสานระหว่างนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ อาทิ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจจะมาจากพรรคการเมืองหนึ่ง แต่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเดียวกันนั้นอาจจะมาจากพรรคการเมืองอีกพรรคหนึ่งทำให้ต้องดำเนินนโยบายในลักษณะการผสมผสานและการประนีประนอมในนโยบายเพื่อรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของรัฐบาล เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล นโยบายก็เปลี่ยนแปลงไปทำให้ประเทศไทยขาดแผนยุทธศาสตร์ในระยะยาว

นอกจากนี้แผนการพัฒนาที่จัดทำขึ้นมีความหลากหลายกระจัดกระจายไปตามกระทรวง หน่วยงานต่าง ๆ เกิดความซ้ำซ้อนและขาดการบูรณาการระหว่างกัน แม้กระทั่งภายในหน่วยงานเดียวกันก็มีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่ซ้ำซ้อนและขาดการประสานงานกันเนื่องจากการจัดทำแผนการพัฒนาจะเป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงที่กำกับดูแลกระทรวงนั้น ๆ ซึ่งก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย นอกจากนี้มีการจัดทำแผนและยุทธศาสตร์ระยะต่าง ๆ ที่เป็นเอกเทศ ทั้งนี้ การที่หน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและแผนพัฒนารายสาขาส่งผลให้แผนพัฒนาเหล่านั้นขาดการบูรณาการและจัดลำดับความสำคัญเป็นองค์รวมของการพัฒนาประเทศแม้จะมีความพยายามที่จะบูรณาการแผนต่าง ๆ แต่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามกฎหมายไม่ครอบคลุมทุกมิติที่สำคัญของการพัฒนา

5.3 ความเห็นและข้อเสนอแนะ

5.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้สามารถสนองตอบต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

1) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้การแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ในกรณีที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกหรือสถานการณ์ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปจนไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งด้านใดได้ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนดำเนินการ[56] ซึ่งจะทำให้การแก้ไขยุทธศาสตร์ชาติกระทำได้ยากเพราะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน อาจทำให้ยุทธศาสตร์ชาติไม่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและไม่สนองตอบกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและภูมิทัศน์ของโลกที่มีพลวัตรและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยุทธศาสตร์ของหลายประเทศจะมีความยืดหยุ่นสามารถแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่มีพลวัตรและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์

2) หากเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์ของมาเลเซียภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ก็พบว่า ยุทธศาสตร์ของมาเลเซียมีลักษณะที่ยืดหยุ่น เมื่อครั้งที่ ดร. มหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด อดีต

---

[56] พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 11 วรรคแรก

นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้ประกาศวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ได้จัดทำเอกสาร Malaysian : The Way Forward (Vision 2020) เสนอต่อที่ประชุมสภาธุรกิจมาเลเซีย (Malaysian Business Council) เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 เพื่อให้ที่ประชุมสภาธุรกิจมาเลเซียพิจารณาแสดงความคิดเห็นต่อวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในเอกสารดังกล่าว ก่อนที่จะประกาศเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล และในช่วงเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของดาโต๊ะ ซรี มูห์ฮัมหมัด นาจิบ บิน ตุน ราซัค ก็ได้มีการปรับแผนยุทธศาสตร์ครั้งใหญ่ โดยดำเนินโครงการ มาเลเซียเป็นหนึ่งเดียว (1 Malaysia) โครงการปฏิรูปรัฐบาล (Government Transformation Program : GTP) และโครงการปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Transformation Program : ETP) จนทำให้มาเลเซียมีรายได้ประชาชาติที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนของภาคเอกชนที่ปรับตัวสูงขึ้นและการได้รับความเชื่อมั่นจากสถาบันระหว่างประเทศที่ดีขึ้น เช่น ธนาคารโลกได้ยกระดับประเทศที่น่าทำธุรกิจของมาเลเซียขึ้นจากลำดับที่ 18 มาเป็นลำดับที่ 12 ในปี พ.ศ. 2556

5.3.2 ยุทธศาสตร์ชาติมีผลผูกพันรัฐบาลในอนาคต

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดระยะเวลาให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนไม่น้อยกว่ายี่สิบปี[57] ทำให้ยุทธศาสตร์ชาติที่จะจัดทำขึ้นนั้นมีผลผูกพันรัฐบาลในอนาคตที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้ หากนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาลชุดใหม่ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดเอาไว้แล้ว ก็อาจจะเป็นอุปสรรคในการบริหารประเทศได้ นอกจากนี้การจัดทำยุทธศาสตร์ในช่วงเวลาหนึ่งอาจไม่ตอบโจทย์หรือไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในอีกช่วงระยะเวลาหนึ่งเนื่องจากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ในช่วงเวลานั้น

หากเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซีย พบว่ารัฐบาลมาเลเซียที่เข้ามาบริหารประเทศจะดำเนินยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 นโยบายต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่จะเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง แม้ว่าจะไม่ได้มีกฎหมายกำหนดเอาไว้ก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศจะอยู่ในสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันคือพรรคองค์การสหมาเลย์แห่งชาติ (United Malay National Organization : UMNO) ที่ครองอำนาจในมาเลเซียตั้งแต่ได้รับเอกราช แต่ที่สำคัญเนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ที่จะก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกคนก็เป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน

5.3.3 กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ[58] มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ซึ่งอาจจะทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ยังไม่สามารถสนองตอบต่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกที่มีพลวัตรและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แม้จะมีกรรมการที่มาจากภาคเอกชน อาทิ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และประธานสมาคมธนาคารไทย

---

[57] พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 5

[58] พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 12

ก็ตาม แต่โดยที่กรรมการส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ อาจทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปตามแนวทางที่ภาครัฐกำหนด

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ของมาเลเซีย ค.ศ. 2020 ที่มี Performance Management and Delivery Unit หรือ PEMANDU ทำหน้าที่กำกับดูแล จัดทำตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ แม้ว่าจะเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานก็ตาม แต่ก็มีผู้บริหารที่มาจากภาคเอกชนทำหน้าที่เป็น Chief of Executive Officer (CEO) และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มาจากทั้งภาครัฐและเอกชนใช้วิธีการของเอกชนในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบจัดทำตัวชี้วัดของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.4 การดำเนินยุทธศาสตร์โดยการยึดโยงกับประชาชน

การดำเนินยุทธศาสตร์ตามวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 ของมาเลเซียที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก เพราะเป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดโยงกับประชาชน ใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชนแล้วนำมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ จากนั้นนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภาครัฐและเอกชนเพื่อพิจารณายุทธศาสตร์และกำหนดตัวชี้วัดแล้วนำไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้งหนึ่งโดยมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางก่อนจะนำมาจัดทำเป็น Roadmap เพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมาเลเซียเป็นการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน จึงทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สามารถดำเนินการไปโดยราบรื่น

สำหรับกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและยอมรับที่จะเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ชาติร่วมกัน และให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ จัดให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามขั้นตอนคือการรับฟังความคิดเห็นในเบื้องต้นเพื่อนำมาใช้จัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ และการรับฟังความคิดเห็นเมื่อจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติด้านต่าง ๆ แล้วเสร็จเบื้องต้นเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง[59] ซึ่งก็มีแนวทางการยึดโยงกับประชาชนและการใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ หากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ หรือไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์ก็จะทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นั้นมีอุปสรรค การชี้แจงสร้างความเข้าใจ การสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์จะเป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

---

[59] พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 7 (3) และมาตรา 8

5.3.5 การรวมประเด็นด้านความมั่นคงเข้าในยุทธศาสตร์ชาติ

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้มีเป้าหมายในด้านความมั่นคงของประเทศรวมอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ[60] ทำให้ยุทธศาสตร์ชาติมีบริบทที่ครอบคลุมในหลายมิติมากยิ่งขึ้น และการรวมเอาทุกประเด็นเข้ามาไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทำให้ยุทธศาสตร์ชาติขาดโฟกัสที่ชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นด้านความมั่นคงของชาติเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้านความมั่นคง การนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณะและการจัดทำตัวชี้วัดในด้านความมั่นคงอาจไม่สามารถทำได้เช่นเดียวกับการจัดทำตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น จึงควรแยกมิติด้านความมั่นคงซึ่งมีความละเอียดอ่อน และเป็นงานที่ไม่ควรเปิดเผยต่อสาธารณะออกจากงานยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งควรจะมุ่งเน้นการพัฒนาโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งต้องการความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดรับกับสถานการณ์โลกที่มีพลวัตรและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

5.3.6 การใช้ภาวะความเป็นผู้นำ (leadership) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

การดำเนินยุทธศาสตร์ภายใต้วิสัยทัศน์ ค.ศ. 2020 (Vision 2020) ทำให้มาเลเซียสามารถพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ความสำเร็จของมาเลเซียนอกจากการที่มี PEMANDU ทำหน้าที่กำกับดูแลตรวจสอบการดำเนินงานแล้ว ปัจจัยสำคัญคือการใช้ภาวะความเป็นผู้นำ (leadership) ของนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปได้เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียมีความมุ่งมั่นและมี political will ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศไปสู่สถานะการเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงตามวิสัยทัศน์ จากการที่ผู้นำของมาเลเซียมีความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หากมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน PEMANDU ก็จะทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ และหากไม่สามารถแก้ไขได้ PEMANDU ก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีตัดสินใจสั่งการ ในช่วงแรกของการดำเนินงานของ PEMANDU ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในการปฏิรูปภาคราชการ (GTP) เนื่องจากข้าราชการไม่ประสงค์ที่จะให้เอกชนมาทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานรวมทั้งการจัดทำตัวชี้วัดหน่วยงานราชการ และแสดงความไม่เห็นด้วยที่จะนำวิธีการของเอกชนมาใช้กับการปฏิบัติราชการ ซึ่งมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม PEMANDU ได้รายงานต่อนายกรัฐมนตรีถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีก็จะใช้ภาวะความเป็นผู้นำ (leadership) เข้ามาแก้ไขปัญหาเพื่อให้ยุทธศาสตร์สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ การที่ผู้นำมาเลเซียใช้ภาวะความเป็นผู้นำ (leadership) ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคและทำให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่อไปได้ กอปรกับมาเลเซียภายใต้การบริหารงานของพรรคองค์การสหมาเลย์แห่งชาติ (United Malay National Organization : UMNO) มีการบริหารประเทศมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำประเทศ แต่รัฐบาลชุดใหม่ที่เข้ามาบริหารประเทศก็ยังคงสืบทอดเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการตามวิสัยทัศน์ต่อไป เพียงแต่มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์เพื่อให้สนองตอบต่อปัญหาและสภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไป

---

[60] พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 6 วรรคสอง

เช่น กรณีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก เป็นต้น ซึ่งเป็นจุดเด่นของมาเลเซียที่จะนำพาประเทศให้ก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางและนำไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูงต่อไปในอนาคต

5.3.7 การใช้กลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.)

ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศพัฒนาแล้วตามวิสัยทัศน์ ควรใช้กลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.)[61] โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ส่วนภาคเอกชนประกอบด้วย ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประธานกรรมการสภาธุรกิจตลาดทุนไทย ประธานสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทำหน้าที่พิจารณาและเสนอแนะแนวทางและมาตรการต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งให้ภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การที่ภาครัฐและภาคเอกชนได้มีโอกาสมาหารือร่วมกันโดยตรง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้รับการนำไปพิจารณาแก้ไขให้ตรงจุด รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังเช่น ในยุคสมัยที่พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี[62] ได้ให้ความสำคัญสูงสุดกับกระบวนการพัฒนา กรอ. กลไกและกระบวนการได้มีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่องเมื่อนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบทำให้ปัญหาและอุปสรรคได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ภาคเอกชนยังมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เช่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของหอการค้าไทย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยสู่ความยั่งยืนคู่สังคมไทยของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและชุมชนอย่างยั่งยืนตามแนวคิดการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศน์ กรอ.จะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

---

[61] จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 182/2557 ลว. 29 ตุลาคม 2557 เรื่องปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอแนะแนวทางและมาตรการต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนของภาคเอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งให้ภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

[62] จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524 มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ กรรมการจากภาครัฐประกอบด้วยรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กรรมการภาคเอกชนประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 สถาบันคือสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสมาคมธนาคารไทย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. เอกสารแผนการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของมาเลเซีย (Economic Transformation Programme : Malaysia). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.dtn.go.th > files > asia.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. เอกสารประเทศมาเลเซีย. สำนักเกษตรต่างประเทศ, 2559.

ชูศักดิ์ จรูญสวัสดิ์. ระบบเศรษฐกิจไทยและพัฒนาเศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

ตนกู อับดุลเราะห์มาน. จลาจลจีน–มลายู. แปลโดย เสถียร พันธรังษี. May 13 Before and After. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา, 2514.

นิรมล สุธรรมกิจ. สังคมกับเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ปิยะศิริ เรืองศรีมั่น. ไทยในเศรษฐกิจโลก. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.

มหาวิทยาลัยบูรพา, วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ, ศูนย์อินโดจีนศึกษา.ข้อมูลพื้นฐานสหพันธรัฐมาเลเซีย. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร: สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2559.

สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560–2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560.

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2503.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. Thailand 4.0 : โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม. กรุงเทพมหานคร: มีเดีย แอสโซซิเอตเต็ด, 2553.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. โลกเปลี่ยน ไทยปรับ. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพธุรกิจ, 2556.

อารยะ ปรีชาเมตตา. ทำไมเราถึงติดกับดักรายได้ปานกลาง. กรุงเทพธุรกิจ (7 ธันวาคม 2558).

เอกสารราชการ

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) (สรุปย่อ) พฤษภาคม 2559.

ภาษาอังกฤษ

Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya. A History of Malaysia. 2nd Ed. Palgrave, 2001.

Eva Paus. Latin America and the middle–Income trap. Economic Commission for Latin America and the Caribbean, 2014.

Fernando Gabriel Im and David Rosenblatt. Middle–Income Traps : A Conceptual and Empirical. World Bank, 2013.

Goh Beng Lan. Rethinking Modernity : State,Ethnicity and Class in the foriging of a Modern Urban Malaysia, Local cultures and the New Asia. Institute of Southeast Asian Studies, 2002.

Greg Larson,Norman Loayza, and Michael Woolcock. The Middle–Income Trap : Myth or Reality?. World Bank Malaysia Hub, 2016.

Institute of Strategic and International Studies (ISIS). Malaysia Policies & Issues in Economic Development. Aura Productions Sdn, Bhd., 2011.

Mahathir Bin Mohammad. Malaysian : The way Forward (Vision 2020). Prime Minister Office, 1991.

Mahathir Mohamad. A Doctor in the House: the Memoirs of Tun Dr.Mahathir Mohamad. MPH Group Printing (M), 2011.

Organization for Economic Co–operation and Development. The Newly Industrialising Countries : Challenge and Opportunity for OECD Industry. OECD, 1988.

Pierre–Richard Agenor ,Otaviano Canuto and Michael Jelenic. Avoiding Middle–Income Growth Traps. World Bank, 2012.

RaboResearch–Economic Research. Latin America : locked up in the middle–income trap?. Herwin Loman, 2015.

UNDP/UNCTAD. Creative Economy Report 2008. United Nations, 2008.

Vijayakumari Kanapathy, Herizal Hazri, Pasuk Phongpaichit and Pornthep Benyaapikul. Middle–Income Trap :Economic Myth, Political Reality, case studies from Malaysia and Thailand. The Asia Foundation.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
Malaysian: The Way Forward

Malaysian : The Way Forward (Vision2020)

By The Honourable Dato Seri Dr. Mahathir Bin Mohamad

Introduction

The purpose of this paper is to present before you some thoughts on the future course of our nation and how we should go about to attain our objective of developing Malaysia into an industrialised country. Also outlined are some measures that should be in the short term so that the foundations can be laid for the long journey towards that ultimate objective.

Hopefully the Malaysian who is born today and in the years to come will be the last generation of our citizens who will be living in a country that is called 'developing'. The ultimate objective that we should aim for is a Malaysia that is a fully developed country by the year 2020.

What, you might rightly ask, is 'a fully developed country'? Do we want to be like any particular country of the present 19 countries that are generally regarded as 'developed countries'? Do we want to be like the United Kingdom, like Canada, like Holland, like Sweden, like Finland, like Japan? To be sure, each of the 19, out of a world community of more than 160 states, has its strengths. But each also has its fair share of weaknesses. Without being a duplicate of any of them we can still be developed. We should be a developed country in our own mould.

Malaysia should not be developed only in the economic sense. It must be a nation that is fully developed along all the dimensions: economically, politically, socially, spiritually, psychologically and culturally. We must be fully developed in terms of national unity and social-cohesion, in terms of our economy, in terms of social justice, political stability, system of government, quality of life, social and spiritual values, national pride and confidence.

Malaysia As A Fully Developed Country-One Definition

By the year 2020, Malaysia can be a united nation, with a confident Malaysian society, infused by strong moral and ethical values, living in a society that is democratic, liberal and tolerant, caring, economically just and equitable, progressive and prosperous, and in full possession of an economy that is competitive, dynamic, robust and resilient.

There can be no fully developed Malaysia until we have finally overcome the nine central strategic challenges that have confronted us from the moment of our birth as an independent nation.

The *first* of these is the challenge of establishing a united Malaysian nation with a sense of common and shared destiny. This must be a nation at peace with itself, territorially, and ethnically integrated, living in harmony and full and fair partnership, made up of one 'Bangsa Malaysia' with political loyalty and dedication to the nation.

The *second* is the challenge of creating a psychologically liberated, secure, and developed Malaysian Society with faith and confidence in itself, justifiably proud of

what it is, of what it has accomplished, robust enough to face all manner of adversity. This Malaysian Society must be distinguished by the pursuit of excellence, fully aware of all its potentials, psychologically subservient to none, and respected by the peoples of other nations.

The *third* challenge we have always faced is that of fostering and developing a mature democratic society practising a form of mature consensual, community-oriented Malaysian democracy that can be a model for many developing countries.

The *fourth* is the challenge of establishing a fully moral and ethical society, whose citizens are strong in religions and spiritual values and imbued with the highest of ethical standards.

The *fifth* challenge that we have always faced is the challenge of establishing a mature, liberal and tolerant society in which Malaysians of all colours and creeds are free to practise and profess their customs, cultures and religious belief and yet feeling that they belong to one nation.

The *sixth* is the challenge of establishing a scientific and progressive society, a society that is innovative and forward-looking, one that is not only a consumer or technology but also a contributor to the scientific and technological civilization of the future.

The *seventh* challenge is the challenge of establishing a fully caring society will come before self, in which the welfare of the people will revolve not around the state or the individual but around a strong and resilient family.

The *eight* is the challenge of ensuring an economically-just society. This is a society in which there is a fair and equitable distribution of the wealth of the nation, in which there is full partnership in economic progress. Such a society cnnot be in place so long as there is the identification of race with economic function, and the identification of economic backwardness with race.

The *ninth* challenge is the challenge of establishing a prosperous society, with an economy that is fully competitive, dynamic, robust and resilient.

We have already come a long way towards the fulfilment of these objectives. The nine central objectives listed need not be our order of priorities over the next three decades. Most obviously, the priorities of any moment in time must meet the specific circumstances of that moment in time.

But it would be surprising if the first strategic challenge which I have mentioned - the establishment of a united Malaysian nation - is not likely to be the most fundamental, the most basic.

Since much of what I will say this morning will concentrate on economic development, let me stress yet again that the comprehensive development towards the developed society that we want - however each of us may wish to define it - cannot mean material and economic advancement only. Far from it. Economic development must not become the be-all and the endall of our national endeavours.

Since this Council must concentrate on the issues of economic development and economic social justice, which for this nation must go hand in hand for the foreseeable future, let me expand on the perception of the central strategic challenges

with regard to these two vital objectives.

At this point it is well to define in greater detail the objective of establishing an economically-just society.

Of the two prongs of the NEP, no one is againts the eradication of absolute poverty-regardless of race, and irrespective of geographical location. All Malaysians, whether they live in the rural or the urban areas, whether they are in south, north, east or west, must be moved above the line of absolute poverty.

This nation must be able to provide enough food on the table so that not a solitary Malaysian is subjected to the travesty of gross undernourishment. We must provide enough by way of essentials shelter, access to health facilities , and all the basic essentials. A developed Malaysia must have a wide and vigorous middle class and must provide full opportunities for those in the bottom third to climb their way out of pit of relative poverty.

The second prong, that of removing the identification of race with major economic function is also acceptable except that somehow it is thought possible to achieve this without any shuffling of position. If we want to build an equitable society than we must accept some affirmative action. This will mean that in all the major and important sectors of employment, there should be a good mix of the ethnic groups that make up the Malaysian nation. By legitimate means we must ensure a fair balance with regard to the professions and all the major categories of employment. But we must ensure the healthy development of viable and robust Bumiputera commercial and industrial community.

A developed Malaysia should not have a society in which economic backwardness is identified with race. This does not imply individual income equality, a situation in which all Malaysians will have the same income. This is an impossibility because by sheer dint of our own individual effort, our own individual upbringing and our individual preferences, we will all differently. An equality of indiviual income as propounded by socialists and comminists is not only not possible, it is not desireble and is a formula for disaster.

But I do believe that narrowing of ethnic income gap, through legitimate provision of oppurtunities, through a closer parity of social services and infrastructure, through the development of approriate economic cultures and through full human resource development, is both necessary and desireble. We must aspire by the year 2020 to reach a stage where no one can say that a particular ethnic group is inherently economically backward and another is economically inherently advanced. Such a situation is what we must work for - efficiently, effectively, with fairness and with dedication.

"A full partnership in economic progress" cannot mean full partnership in poverty. It must mean a fair balance with regard to the participation and contribution of all our ethnic groups - including the Bumiputeras of Sabah and Sarawak - in the highgrowth, modern sectors of our economy. It must mean a fair distribution with regard to the control, management and ownership of the modern economy.

In order to achieve this economically just society, we must escalate dramically our programmes for national human resource development. There is a need to ensure

the creation of an ecomically resilient and fully competitive Bumiputera community so as to be at par with the Non-Bumiputera community. There is need for a mental revolution and a cultural transformation. Much of the work of pulling ourselves up by our boot-straps must be done ourselves. In working for the correction of the economic imbalances, there has to be the fullest emphasis on making the needed advances at speed and with the most productive results - at the lowest posible economic and societal cost.

With regard to the establishment of a prosperous society, we can set many aspirational goals. I believe that we should set the realistic (as opposed to aspirational) target of almost doubling our real gross domestic product every ten years between 1990 and 2020 AD. If we do this, our GDP should be about eight times larger by the year 2020 than it was in 1990. Our GDP in 1990 was $115 billion. Our GDP in 2020 should therefore be about $920 billion (1990 prices) in real terms.

This rapid growth will require that we grow by and average of about 7 per cent (in real terms) anually over the next 30 years. Admittedly this is an optimistic projection but we should set our sights high if we are to motivate ourselves into striving hard.

We must guard against 'growth fixation', the danger of pushing for growth figures oblivious to the needed commitment to ensure stability, to keep inflation low, to guarantee sustainability, to develop our quality of life and standard of living, and the achievememt of our other social objectives. It will be a difficult task, with many peaks and low points. But I believe that this can be done.

In the 1960s, we grew by an annual average of 5.1 per cent; in the 1970s, the first decade of the NEP, Malaysia grew by an average of 7.8 per cent; in the 1980s, because of the recession years, we grew by an annual average of 5.9 per cent.

If we take the last thirty years, our GDP rose annually in real terms by an average of 6.3 per cent. If we take the last twenty years, we grew by an annual average of 6.9 per cent. What is needed is an additional 0.1 per cent growth. Surely if we all pull together God Willing this 0.1 per cent can be achieved.

If we do succeed, and assuming roughly a 2.5 per cent annual rate of population growth, by the year 2020, Malaysians will be four times richer (in real terms) than they were in 1990. That is the measure of the prosperous society we wish and hopefully we can achieve.

The second leg of our economic objective should be to secure the establishment of a competitive economy. Such an economy must be able to sustain itself over the longer term, must be dynamic, robust and resilient. It must mean, among other things:

- A diversified and balanced economy with a mature and widely based industrial sector, a modern and mature agriculture sector and an efficient and productive and an equally mature services sector;
- An economy that is quick on its feet, able to quickly adapt to changing patterns of supply, demand and competition;
- An economy that is technologically proficient, fully able to adapt, innovate and invest, that is increasingly technology - intensive, moving in the direction of higher and higher levels of technology;

- An economy that has strong and cohesive industrial linkages throughout the system;

- An economy driven by brain-power, skills and diligence in possession of a wealth of information, with the knowledge of what to do and how to do it;

- An economy with high and escalating productivity with regard to every factor of production;

-An entrepreneurial economy that is self-reliant, outward-looking and enterprising;

- An economy sustained by an exemplary work ethic, quality consciousness and the quest for excellence;

- An economy characterised by low inflation and a low cost of living;

- An economy that is subjected to the full discipline and rigour of market forces.

Most of us in this present Council will not be there on the morning of January 1, 2020. Not many, I think. The great bulk of the work that must be done to ensure a fully developed country called Malaysia a generation from now will obviously be done by the leaders who follow us, by our children and grandchildren. But we should make sure that we have done our duty in guiding them with regard to what we should work to become. And let us lay the secure foundations that they must build upon.

Some Key Public Sector Economic Policies For The Foreseeable Future

Since the early 1980s, we have stressed that this country will rely on the private sector as the primary engine of economic growth. In a way we were ahead of the rest of the world, even the developed countries in entrusting economic growth to the private sector.

In the early years, our fledgling private sector could not fully respond to the challenge that was issued. Then came the unpredictable and difficult recession and slowdown years. However in the last three years the private sector has bloomed and responded. The policy is now bearing fruit. The outcome: in 1988, we grew in real terms by 8.9 per cent; in 1989, by 8.8 per cent; in 1990, by 9.4 per cent without expansionary budgeting by the Government. Even the tiger economies of North East Asia have not done so well.

No nation can afford to abandon a winning formula. And this nation will not. For the foreseeable future, Malaysia will continue to drive the private sector, to rely on it as the primary engine of growth.

In the meantime the Government will continue to downsize its role in the field of economic production and business. The State cannot of course retreat totally from the economic life of Malaysia. It will not abdicate its responsibility for overseeing and providing the legal and regulatory framework for rapid economic and social development.

The Government will be pro-active to ensure healthy fiscal and monetary management and the smooth functioning of the Malaysian economy. It will escalate the development of the necessary physical infrastructure and the most conducive business environment - consistent with its other social priorities. And where absolutely neccessary the Government will not be so completely bound by its

commitment to withdrawal from the economic role, that it will not intervene. It will play its role judiciously and actively.

The process of deregulation will continue. There can be no doubt that regulations are an essential part of the governance of society, of which the economy is a part. A state without laws and regulations is a state flirting with anarchy. Without order, there can be little business and no development. What is not required is over regulation although it may not be easy to decide when the Government is over regulating.

Wisdom lies of course in the ability to distinguish between those laws and regulations which are productive of our societal objectives and those that are not; and it lies in making the right judgements with regard to the trade-offs. Thus Governments will be neither foolish nor irresponsible, and will cater to the needs of the wider society as well as the requirements of rapid growth and a competitive, robust and resilient economy. It will be guided by the knowledge that the freeing of enterprise too - not only laws and regulations, and state intervention - can contribute to the achievement of the wider social objectives. In this light and given the fact that there are clear areas of unproductive regulation which need to be phased out, you can expect the process of productive deregulation to continue. The recent move of Bank Negara to deregulate the BLR regime is an example in point.

Privatisation will continue to be an important cornerstone of our national development and national efficiency strategy. This policy is not founded on ideological belief. It is aimed specifically at enhancing competitiveness, efficiency and reducing financial burdens on the Government and at expediting the attainment of national distributional goals.

In implementing our privatisation policy, the Government is fully aware of the need to protect public interest, to ensure that the poor are provided access to essential services, to guarantee that quality services are provided at minimum cost, to avoid unproductive monopolistic practices and to ensure the welfare of workers.

There will be problems. No endeavour comes without a price tag. But it is clear enough that this policy has thus far generated positive results and we can expect its implementation to be accelerated in the future. With the completion of the Privatisation Master Plan Study, I believe that many of the bottlenecks and rigidities that obstruct the progress of the needed privatisation will be removed, thus accelerating its smooth implementation.

There will be in the years ahead an Accelerated Industrialisation Drive, a drive that is not based on a fascination with industry but on the simple truth that if we want to develop rapidlly - in a situation where the developed economies will be moving out of industrialisation into a post-industrial stage - this is the way to go. If we are to industralise rapidly, we will need to capitalise on our national strengths and forcefully tackle our weaknesses.

In pursuit of this policy, the Government will need to deal with the problem of a narrow manufacturing base. In 1988, 63 per cent of total Malaysian manufactured exports came from the electrical and electronic and textile industries. Electronics alone accounted for 50 per cent of total manufactured exports. We must diversify.

48. Despite the most rapid development in the free trade zones insignificant demand

has been generated for local intermediate products. We will have to deal with the problem of weak industrial linkages.

There is inadequate development of indigenous technology. There is too little value-added, too much simple assembly and production. There is also a need to counter rising production costs brought about by rising costs of labour, raw materials and overheads by improving efficiency and productivity. There is a serious shortage of skilled manpower. All these and many more issues will need to be addressed.

Small and medium scale industries have an important role to play in generating employment opportunities, in strengthening industrial linkages, in penetrating markets and generating export earnings. They have a crucial role as a spawning ground for the birth of tomorrow's entrepreneurs.

The Government will devise appropriate assistance schemes and will seek to raise the level of management expertise, technological knowhow and skills of the employees in this very important and in many ways neglected sector of our economy.

The SMIs will be one of the primary foundations for our future industrial thrust. The Government is fully committed to its healthiest developments.

Just as we must diversify the products we export so must we diversify the markets we export to. Malaysian exporters must look also at the non-traditional markets. It will require new knowledge, new networks, new contacts and new approaches towards dealing with unfamiliar laws, rules and regulation. It will be uncomfortable but it would be a mistake to consider that it is not worth the discomfort to deal with these markets. Alone they may be small but cumulatively the market of the developing Asian, African and Latin America countries are big. If the developed countries find it worth while to export to these markets then it must be worth while for us also. The Government will help but the private sector must play their part. Reliance on export-led growth is still the way to rapid growth.

Entry into the world market pits our companies against all comers and subjects them to the full force of international competition. This is a challenge we must accept not simply because the domestic market is too small but because in the long run it will actually enrich our domestic market and reduce our dependence on export.

We must persist with export-led growth despite the global slowdown, despite the rise of protectionism, trade blocs and managed trade. When the going is tougher, we must not turn inward. We simply have no choice but to be more lean, more resourceful, more productive and generally more competitive, more able to take on the world.

The liberalisation of the Malaysian economy has had beneficial result and contributed towards a more dynamic growth.

Obviously, liberalisation must be undertaken response and in stages so as not to create economic uncertainty and impose excessive structural adjustment costs. We should take into the fullest consideration Malaysia's capacitv to undertake liberalisation. We should not dismiss the infant industry argument, but we should not bow to illegitimate pressure.

At the same time, productive liberalisation ensures that our private sector will be less reliant on artificial profits and on protection, which benefits some producers at

the expense of consumers and other producers. Infants must grow up. They must grow up to be sturdy and strong. And this cannot be done if they are over-protected.

For reasons that are obvious, the Government will continue to foster the inflow of foreign investment. This is essential for Malaysia's Accelerated Industrialisation Drive. Again, we will not abandon a winning strategy. But we will fine-tune it to ensure that measures are in place to ensure that Malaysia maximises the net benefit from the inflow of foreign investment.

In the past, the domestic private sector has largely failed to meet the targets set in successive Malaysia Plans. Apparently domestic investors feel that the Government has not devoted enough to the fostering of domestic investment as we have devoted to those from overseas. This is not completely true but we will redress the situation as we get better feed back.

Small and medium scale enterprises must be assisted to grow bigger. Surplus savings and domestic capital must be more productively channeled into investments. Entrepreneurs must be spawned. Where necessary, technological and training help must be extended; and infrastructural support must be given.

It is worth while to stress again that the development that we need cannot take place without the infrastructural underpinning. We must keep one step ahead of demand and need. In the recent Budget, we clearly stated what we will do in the shorter term. The Sixth Malaysia Plan will make clear what we will do in the medium term while the second outline perspective Plan will indicate the direction over the long term. The Government is fully aware of the infrastructure bottlenecks and of the need for massive investments in the years to come. We will not let growth to be retarded by excessive congestion and investment indigestion, as has happened in many countries.

In our drive to move vigorously ahead nothing is more important than the development of human resources.

From the experience in the last two decades of all the economic miracles of the countries that have been poor in terms of "natural resources", it is blindingly clear that the most important resource of any nation must be the talents, skills, creativity and will of its people. What we have between our ears, at our elbow and in our heart is much more important than what we have below our feet and around us. Our people is our ultimate resource. Without a doubt, in the 1990s and beyond, Malaysia must give the fullest emphasis possible to the development of this ultimate resource.

Malaysia has one of the best educational system in the Third World. But for the journey that we must make over our second generation, new standards have to be set and new results achieved.

We cannot but aspire to the highest standards with regard to the skills of our people, to their devotion to knowhow and knowledge upgrading and self improvement, to their language competence, to their work attitudes and discipline, to their managerial abilities, to their achievement motivation, their attitude towards excellence and to the fostering of the entrepreneurial spirit.

We cannot afford to neglect the importance of entrepreneurship and entrepreneural development, which goes, of course beyong training and educaton. We

must ensure the correct mix with regard to professionals, sub-professsionals, craftmens and artisans, and the correct balance with regard to those with competence in science and technology, the arts and social sciences.

In the development of human resources we cannot afford to neglect half the population i.e. the Bumiputeras. If they are not brought into the mainstream, if their potentials are not fully developed, if they are allowed to be a millstones around the national neck, then our progress is going to be retarded by that much. No nation can achieve full progress with only half its human resources harnessed. What may be considered a burden now, can with the correct attitude and management be the force that lightens our burden and hastens our progress. The Bumiputeras must play their part fully in the achievement of the national goal.

Inflation is the bane of all economic planners. Fortunately except during the first oil shock when inflation went to 17 per cent, Malaysia has managed to keep inflation low. We must continue to keep it low. The Government, the business sector, and the people must be committed to keeping it low. The only real way to combat inflation is to live within one's means. If we cannot afford we just dont't buy. In Malaysia this is possible for we can produce practically all we need in terms of food, shelter and clothing. When recently we had a recession, life was bearable because we were able to buy our needs at roughly the same price i.e. we had practically no inflation. Now that we have more money, demand-pull is slowly forcing prices up. So although we may be more prosperous now, although we may be financially wealthier now, but in terms of purchasing power we are not as well-off as we should be.

The public must understand what causes inflation and must be disciplined enough to combat it. In some countries when inflation rates go up to thousands of per cent per year, Governments have been changed again and again without inflation being contained. The reason is that the people are not disciplined and prepared to restrain themselves. No Government can put a stop to inflation unless the people are prepared to accept the discomfort of austerity.

In the fight against inflation nothing is more effective than education and discipline among the people.

In an interdependent trading world, the exchange rate plays a vital role. Too cheap a currency will increase import bills and debt payment but it will make exports competitive. But full benefit of a low exchange rate on export can be negated by the cost of imported material which go into the exported products. A high currency value will "enrich" our people, particularly in terms ot buying import luxuries but our exports will not be competitive and the economy will eventualy be adversely affected.

Clearly the management of the exchange rate is of extreme importance to the progress of our nation. There is only a limited ability to manipulate. In the final analysis it is how we balance our trade that will determine how our currency is valued. Malaysia must learn to be competitive through higher productivity rather than through manipulating exchange rates. Again the people must understand their role, particularly with regard to productivity.

In a world of high technology Malaysia cannot afford to lag behind. We cannot

be in the front line of modern technology but we must try to catch up at at least in those fields where we may have certain advantages. We have already adopted a National Plan of Action for Industrial Technology expeditiously to the enormously difficult task of implementation.

The Government will certainly provide the necessary commitment and leadership to this national endeavour. The institutional and support infrastructure will be put in place to ensure rapid, realistic, focussed and market-driven development of our technological capabilities. But let us never forget that technology is not the laboratory but the factory floor and the market. The private sector and our- people must respond. Far too often the results of research are ignored in favour of the tried and tested money-spinners. It has been said that the secret of Japan's success is its skill in applying research results to marketable products. If we don't do this we are going to be left behind whatever may be the level of our technology.

While increasing our industrial manufacturing sector, Malaysia must make sure that our agriculture and service sector will not be neglected. We must advance. We must strive for efficiency, modernity and competitivess. These should be the key guiding principles of our national policy towards agriculture, tourism and the fullest development of the entire service sector.

Nor can we afford to neglect the rural sector of our economy and society. In the years ahead, we must work for a second rural development transformation, restructuring the villages do as to be compatible with both agriculture and modern industry. Less and less farmers should produce more and more food, thus releasing manpower for an industrial society.

While doing all these we must also ensure that our valuable natural resource are not wasted. Our land must remain productive and fertile, our atmosphere clear and clean, our water unpolluted, our forest resources capable of regeneration, able to yield the needs of our national development. The beauty of our land must not be desecrated - for its own sake and for our economic advancement.

In the information age that we are living in, the Malaysian society must be information-rich. It can be no accident that there is today no wealthy, developed country that is information-poor and no informationrich country that is poor and undeveloped.

There was a time when land was the most fundamental basis of prosperity and wealth. Then came the second wave, the age of industrialisation. Smokestacks rose where the fields were once cultivated. Now, increasingly, knowledge will not only be the basis of power but also prosperity. Again we must keep up. Already Malaysians are among the biggest users of computers in the region. Computer literacy is a must if we want to progress and develop. No effort must be spared in the creation of an information-rich Malaysian society.

In international relations, the emphasis should be less on politics and ideology but more on economic imperatives. Small though we may be we must strive to influence the course of international trade. To grow we have to export. Our domestic market is far too small. It is important to us that free trade is maintained. The trend towards the formation of trading blocks will damage our progress and we must

oppose it. We must therefore play our part and not passively accept the dictates of those powerful nations who may not even notice what their decisions have done to us.

A country without adequate economic defence capabilities and the ability to marshal influence and create coalitions in the international economic arena is an economically powerless state. This Malaysia cannot afford to be.

There are many other policies that must be in place if we are to make the 1990s the most economically productive decade in our history. Let me end by mentioning just one more: the necessity of making Malaysia Incorporated a flourishing reality.

Let me stress not all collaborition between our public and private sector is justifiable or productive. In many areas there must be a long arm's length approach. But there can be no doubt that a productive partnership will take us a long way towards our aspirations.

What The Private Sector Must Contribute

I have outlined what I think are the key economic policies that should be in place to accelerate our drive towards prosperity and a competitive economy. Let me now stress the role that the private sector must play.

This nation cannot rely on the private sector as the primary engine of growth if our private sector is inefficient and lethargic. You must be strong and dynamic, robust and self-reliant, competent and honest.

Malaysia cannot deregulate if bankers eventually behave like banksters, if the freedom afforded to enterprise becomes merely licence to exploit without any sense of social responsibility. Our companies must have a high sense of corporate duty. Our struggle to ensure social justice - to uplift the position and competitiveness of the Bumiputeras and to achieve the other social objective - must be your struggle too.

Privatisation must not proceed if its objectives are defeated by those who think only of personal profit without social responsibility. The Accelerated Industrialisation Drive and the attempt to rapidly develop our small and medium scale industries must be driven by the enterprise of our entrepreneurs. They must be prepared to think longer-term, to venture forth into the competitive world markets. The attraction of foreign investment should not be the responsibility of the Government alone. The private sector too must engage the foreign investor in mutually beneficial partnership and joint-ventures for this will help him to integrate more fully into the Malaysian economy. And the responsibility of domestic investors must be greater than that of their foreign counterparts because Malaysia is our country, not theirs. We can ask ourselves to make a sacrifice for our country but we cannot expect foreigners to do it for us.

In the development of our human resources, our private sector has the most important of roles to play. Train your own manpower. Equip them for their changing tasks. Look after their interests. Upgrade their skills. Manage them well. And reward them for their contribution.

There is obviously a lot for everyone to do. Unfortunately there is no simple one-shot formula for developing a nation. Many, many things must be done as

correctly as possible. We must be prepared to be self-critical and to be willing to make corrections. But God Willing we can succeed.

Conclusion

This is the agenda before us in this Council and before the nation. I hope you will discuss this agenda and criticise or improve on it. Whether we achieve perfection or consensus on this agenda is not absolutey important. No formula is perfect. But the least perfect and the least productive is the perfect agenda unimplemented.

Source: http://www.epu.jpm.my/ 02/28/1991

ภาคผนวก ข.
ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ
ระยะ ๒๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)
(สรุปย่อ)

พฤษภาคม ๒๕๕๙

ยุทธศาสตร์ชาติ : กรอบการพัฒนาระยะยาว

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์

"ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว
ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"
นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข
และตอบสนองต่อการบรรลุ
ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต
สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้าง
ความสุขของคนไทย **สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและ**
เป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

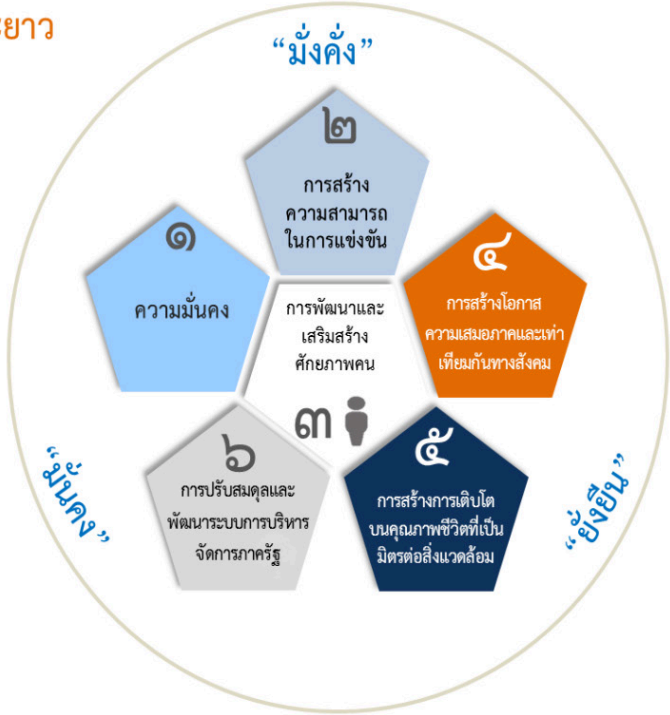

ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ชาติกับแผนในระดับต่างๆ

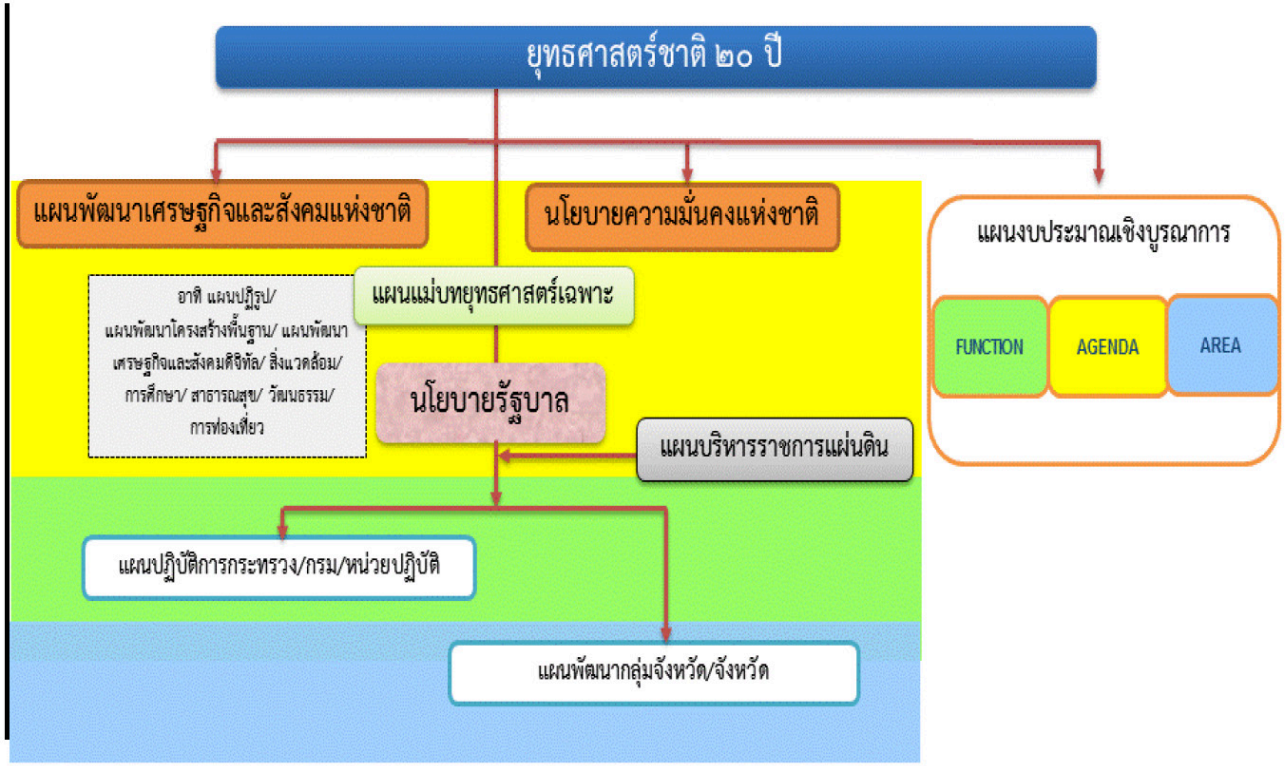

กรอบเวลาการทำงาน

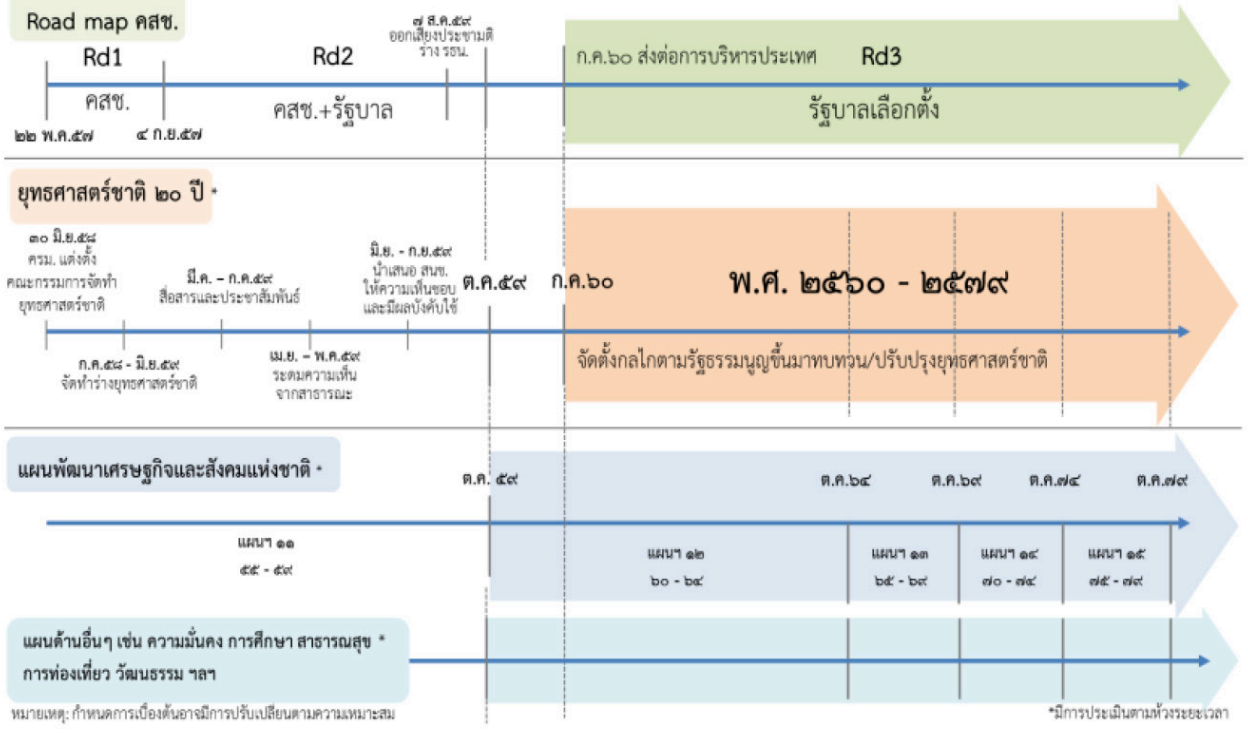

๙

ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)
(สรุปย่อ)

๑. ความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในระยะที่ ๒ ของรัฐบาล (ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙) และกรอบการปฏิรูปในระยะที่ ๓ (ปี ๒๕๖๐ เป็นต้นไป)

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๒ คณะ ได้แก่ (๑) คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูป เพื่อจัดทำร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี และ (๒) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ เพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ (Roadmap) ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี

คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์และกรอบการปฏิรูปได้ดำเนินการยกร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยได้มีการนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติที่มาจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคการเมือง และ นักวิชาการ รวมถึงได้

พิจารณานำข้อคิดเห็นจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ และความคิดเห็นจากภาคประชาชนมาเป็นข้อมูลในการยกร่างยุทธศาสตร์ชาติด้วย และได้นำเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ต่อที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติตามมติที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ

ในการดำเนินการขั้นต่อไป คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติจะนำเสนอร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและจะได้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ก่อนที่จะนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบกรอบยุทธศาสตร์ชาติมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการบริหารประเทศภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ จะได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนระยะ ๕ ปี มาถ่ายทอดลงสู่แผนปฏิบัติการระดับกระทรวงและแผนพัฒนารายสาขา ในระหว่างที่กลไกการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐

๒. สาระสำคัญ

๒.๑ สภาพแวดล้อม

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและในหลากหลายมิติทำให้ภูมิทัศน์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยก่อให้เกิดโอกาสทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการเมืองของประเทศไทย แต่ขณะเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ก็มีปัจจัยเสี่ยงและภัยคุกคามที่ต้องบริหารจัดการด้วยความยากลำบากมากขึ้น กระแสทุนนิยมและการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจของโลกได้ส่งผลให้โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยซึ่งเดิมมีโครงสร้างเศรษฐกิจในระบบ “เกษตรแบบพึ่งตนเอง” ต้องปรับตัวและเปลี่ยนไปเป็นระบบเศรษฐกิจที่ “พึ่งพาอุตสาหกรรมและการส่งออก” การพัฒนาในภาคเกษตรล่าช้ากว่าฐานการผลิตอื่นๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัฒน์และความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างภาคการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมและระหว่างสังคมในเมืองและชนบทขยายวงกว้างขึ้น และปัญหาความยากจนกระจุกตัวในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและในภาคชนบท รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพสำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็มีในวงแคบกว่า ในขณะที่การใช้เทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมและบริการเองก็นับว่ายังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ใช้เทคโนโลยีในระดับกลาง ๆ

ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาได้เองภายในประเทศ ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยรวมประเทศไทยจึงยังใช้วัตถุดิบและแรงงานเข้มข้นในการเป็นจุดแข็งในการแข่งขันและขับเคลื่อนการเจริญเติบโต นอกจากนั้น ในอีกด้านหนึ่งการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของโลกและแรงขับเคลื่อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของสังคมโลกได้ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด เครือข่ายยาเสพติดข้ามชาติ และการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่าง ๆ ขณะที่การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกก็มีความผันผวนรุนแรงขึ้น ซึ่งล้วนแล้วเป็นความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของประชาชน การบริหารจัดการทางธุรกิจ และการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐ

นอกจากนั้นในช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๑ กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ภูมิทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลกเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมมุ่งสู่เศรษฐกิจสังคมดิจิทัล ในขณะที่โอกาสทางเศรษฐกิจขยายเพิ่มขึ้น แต่ช่องว่างทางสังคมก็ยิ่งกว้างขึ้นรวมถึงช่องว่างทางดิจิทัล (digital divide) ถ้าหากไม่สามารถลดลงก็จะยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมมีความแตกต่างมากขึ้น ประกอบกับในอนาคต ๒๐ ปีข้างหน้าสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในทุกมิติ ***เงื่อนไขภายนอกที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต*** ได้แก่ ***กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้น***อย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงและท้าทายต่อการปรับตัวมากขึ้นจากการ

เคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้และเทคโนโลยี และสินค้าและบริการ ขณะเดียวกัน ***การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคนำไปสู่ความเชื่อมโยงทุกระบบ ในขณะที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลกเคลื่อนย้ายมาสู่เอเชีย*** ภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลกซึ่งในช่วงระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า จะยังคงได้รับผลกระทบจากปัจจัยสำคัญหลายประการทั้งปัญหาต่อเนื่องจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจโลกในช่วงปี ๒๕๕๑ – ๒๕๕๒ และวิกฤติการณ์ในกลุ่มประเทศยูโรโซนที่ทำให้ระดับหนี้สาธารณะในประเทศต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นและกลายเป็นความเสี่ยงต่อความยั่งยืนทางการคลัง ขณะที่จะมีผลพวงต่อเนื่องจากการดำเนินมาตรการขยายปริมาณเงินขนาดใหญ่ในสหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งเป็นความเสี่ยงให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้เมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวเต็มที่ รวมทั้งอาจจะมีความผันผวนของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ นอกจากนั้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าสู่จุดอิ่มตัวมากขึ้น ขณะที่การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยให้ประสิทธิภาพการผลิตของโลกเพิ่มขึ้นขนานใหญ่และเป็นวงกว้างเช่นที่เคยเกิดขึ้นในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมยังไม่มีแนวโน้มการก่อตัวที่ชัดเจน แต่ก็มีแนวโน้มของการพัฒนาเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ ที่จะเป็นโอกาสสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เศรษฐกิจโลกในช่วง ๑๐ ปีข้างหน้ามีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละ ๕.๑ ในช่วง ๕ ปีก่อนวิกฤติเศรษฐกิจโลก (๒๕๔๖ – ๒๕๕๐)[๑] ดังนั้น ภายใต้

[๑] แต่สูงขึ้นจากร้อยละ ๓.๖ ในช่วง ๕ ปีหลังวิกฤติ (๒๕๕๔ – ๒๕๕๘)

สถานการณ์ที่ตลาดโลกขยายตัวช้า แต่ประเทศต่าง ๆ ขยายกำลังการผลิตเพื่อยกระดับศักยภาพการผลิต การแข่งขันในตลาดโลกจะมีความรุนแรงขึ้น ขณะเดียวกันการลดลงของประชากรไทยในระยะ ๑๐ - ๑๕ ปีข้างหน้านี้ จะทำให้ขนาดของตลาดในประเทศขยายตัวช้าลง เงื่อนไขดังกล่าวเป็นความเสี่ยงสำหรับอนาคตของเศรษฐกิจไทยในระยะยาว หากประเทศไทยไม่เร่งปรับโครงสร้างเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้สัมฤทธิ์ผล

ในด้าน***ความมั่นคงของโลกก็กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ***จากการปรับดุลอำนาจของสหรัฐฯ เพื่อพยายามคงบทบาทผู้นำโลกและเพื่อคานอิทธิพลและบทบาทของจีนและรัสเซียที่เพิ่มมากขึ้นในเอเชียและยุโรปนั้น น่าจะมีผลทำให้บรรยากาศด้านความมั่นคงของโลกในช่วงปี ๒๕๖๐ – ปี ๒๕๗๙ มีลักษณะผสมผสานกันทั้งความร่วมมือและความขัดแย้ง โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยผลประโยชน์แห่งชาติทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศและกลุ่มประเทศ สำหรับ***การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจะเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับอนาคตของโลกและประเทศไทยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นอัจฉริยะ***จะกระทบการดำรงชีวิตของคนและทำให้เกิดธุรกิจรูปแบบใหม่ รวมทั้งเกิดการเชื่อมต่อและการบรรจบกันของเทคโนโลยีก้าวหน้า อุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์ ซึ่งประเทศไทยจะต้องลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์และการวิจัยให้สามารถพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ เงื่อนไขการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นเกณฑ์

มาตรฐานที่กดดันให้ประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมสีเขียว โดยการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสีเขียวมาใช้ก็จะมีส่วนสำคัญ และช่วยแก้ปัญหาการลดลงของทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งน้ำมัน ซึ่งแม้ราคาจะลดลงแต่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม จึงต้องผลักดันให้มุ่งสู่การผลิตพลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งพืชพลังงานที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ***ความมั่นคงทางอาหารของโลก***

นอกจากนั้น ยังมีข้อจำกัดและความเสี่ยงสำคัญจากการเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกและภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผันผวนและภาวะโลกร้อน ทั้งนี้โครงสร้างประชากรโลกที่เข้าสู่สังคมสูงวัย แม้จะส่งผลให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ แต่มีความเสี่ยงให้เกิดการแย่งชิงแรงงานและเงินทุน รวมทั้งมีแรงกดดันต่อการใช้จ่ายงบประมาณด้านสวัสดิการและสาธารณสุขเพิ่มขึ้นในหลาย ๆ ประเทศกลายเป็นความเสี่ยงด้านการคลังที่สำคัญ สำหรับภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศที่ผันผวนก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นนั้น กดดันให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ การดำรงชีวิต การผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในขณะที่ความพยายามในการกระจายความเจริญและการพัฒนาให้มีความทั่วถึงมากขึ้น ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ความเป็นเมืองเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตามมาด้วยการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับลักษณะการใช้พื้นที่ และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การยึดถือหลักการบริหารจัดการที่ดีทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจ

เอกชน การใช้ระบอบประชาธิปไตย และการปฏิบัติให้เป็นไปตามสิทธิมนุษยชนจะเข้มข้นมากขึ้น

สำหรับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมภายในประเทศไทยนั้น ผลของการพัฒนาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันทำให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ และได้ขยับสูงขึ้นมาอยู่ในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลางตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ และล่าสุดในปี ๒๕๕๗ รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น ๕,๗๓๙[๒] ดอลลาร์ สรอ. ต่อปี ฐานการผลิตและบริการหลากหลายขึ้น ฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมใหญ่ขึ้นมาก หลายสาขาการผลิตและบริการสามารถแข่งขันและมีส่วนแบ่งในตลาดโลกสูงขึ้นและสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูง อาทิ กลุ่มยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร สินค้าเกษตร การท่องเที่ยว และบริการด้านสุขภาพ ฐานเศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้นส่งผลให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นเป็น ๓๘.๑ ล้านคนจากประชากรวัยแรงงาน ๓๘.๖ ล้านคน อัตราการว่างงานเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ ๑ ปัญหาความยากจนจึงลดลงตามลำดับจากร้อยละ ๒๐.๐ ในปี ๒๕๕๐ เป็นร้อยละ ๑๐.๙ ในปี ๒๕๕๖ คุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกระดับ โอกาสการได้รับการศึกษา บริการสาธารณสุข บริการสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และ

---

[๒] ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูล GNI per Capita (GDP per Capita อยู่ที่ ๖,๐๔๑ ดอลลาร์ สรอ. ต่อหัวต่อปี) โดย สศช.

การคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ รวมถึงการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ มีความครอบคลุมและมีคุณภาพดีขึ้นตามลำดับ ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็มีความเป็นสากลมากขึ้น ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับนานาชาติทั้งในรูปของทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อเป็นกลไกและช่องทางในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศก็มีความก้าวหน้าไปมาก รวมทั้งกรอบความร่วมมือที่ช่วยทำให้ประเทศไทยสามารถยกระดับมาตรฐานต่าง ๆ ไปสู่ระดับสากลก็มีความคืบหน้ามากขึ้น

นอกจากนั้น ประสบการณ์ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในปี ๒๕๔๐ – ๒๕๔๑ ได้ส่งผลให้ภาครัฐและภาคเอกชนปรับตัวในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้น ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ดีอันได้แก่ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รับผิดรับชอบและตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบดีขึ้น มีการกำกับดูแลวินัยทางการเงินการคลังที่กำหนดกรอบของความยั่งยืนทางการคลังเป็นแนวปฏิบัติที่ดีขึ้นและฐานะการคลังมีความมั่นคงมากขึ้น และฐานะเงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูง มีการปรับปรุงในเรื่องกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบมากขึ้น มีการสร้างความเป็นธรรมให้กับกลุ่มต่าง ๆ สามารถคุ้มครองผู้บริโภคและประชาชนจากการถูกเอารัดเอาเปรียบได้ดีขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศของการแข่งขันในตลาด และสนับสนุนให้การดำเนินธุรกิจในประเทศไทยมีความสะดวกคล่องตัวมากขึ้น

แต่ประเทศไทยก็ยังมีจุดอ่อนในเชิงโครงสร้างหลายด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จุดอ่อนสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ***โครงสร้างประชากรสูงอายุมากขึ้นตามลำดับ แต่คุณภาพคนโดยเฉลี่ยยังต่ำและการออมไม่เพียงพอ*** ประเทศขาดแคลนแรงงานทั้งในกลุ่มทักษะฝีมือสูงและกลุ่มทักษะฝีมือระดับล่าง ผลิตภาพแรงงานโดยเฉลี่ยยังต่ำ ทั้งระบบเศรษฐกิจมี***ผลิตภาพการผลิตรวมต่ำ ต้องอาศัยการเพิ่มปริมาณเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก*** ขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจมี***สัดส่วนภาคการค้าระหว่างประเทศต่อขนาดของเศรษฐกิจสูงกว่าเศรษฐกิจภายในประเทศมาก*** จึงมีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอกเป็นสำคัญ ฐานการผลิตเกษตรและบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ โดยที่การใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อการเพิ่มมูลค่ายังมีน้อย การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนายังไม่เพียงพอ การวิจัยที่ดำเนินการไปแล้วไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างคุ้มค่า ***การพัฒนานวัตกรรม***มีน้อย สำหรับ***การดำเนินงานและการบริหารจัดการภาครัฐก็ยังขาดการบูรณาการจึงสิ้นเปลืองงบประมาณ*** การดำเนินงานเพื่อการพัฒนามักขาดความต่อเนื่อง ประสิทธิภาพต่ำ ขาดความโปร่งใส และขาดความรับผิดชอบ ขณะที่***ปัญหาคอร์รัปชั่นมีเป็นวงกว้าง*** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์และล่าช้า ***การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิผล และกฎระเบียบต่างๆ ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง*** คนไทยยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ขณะที่ความเหลื่อมล้ำและความแตกแยกในสังคมไทยยังเป็นปัญหาที่ท้าทายมาก รวมทั้งปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เผชิญกับภาวะขยะล้นเมืองและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในทุกด้าน

ทั้งนี้ ปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศที่จะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในระยะเวลา ๑๕ – ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะมีนัยยะที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ กำลังคนในวัยเด็กและวัยแรงงานจะลดลง ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบการใช้จ่าย การลงทุนและการออม ตลอดจนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางสังคมและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันประเทศไทยก็เผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากร ทั้งด้านแรงงานและทรัพยากรธรรมชาติที่มีนัยยะต่อต้นทุนการผลิตและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากนั้นปัญหาความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ก็มีนัยยะต่อการสร้างความสามัคคีสมานฉันท์ในสังคม ข้อจำกัดต่อการยกระดับศักยภาพทุนมนุษย์ ความจำเป็นในการลงทุนเพื่อยกระดับบริการทางสังคมและโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และการปฏิรูปกฎระเบียบและกฎหมายที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ และที่สำคัญเงื่อนไขจำเป็นที่ต้องปรับตัวคือ การแก้ปัญหาความอ่อนแอของการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ทำให้จำเป็นต้องเร่งปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดี

โครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนและการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพและความโปร่งใสดังกล่าว จะส่งผลให้ประเทศไทยยิ่งต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดนอย่างแท้จริง โดยที่การเคลื่อนย้ายของผู้คน สินค้าและบริการ เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างเสรี ส่งผลให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้นโดยที่ประเทศต่าง ๆ เร่งผลักดันการเพิ่มผลิตภาพและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการแข่งขัน ขณะเดียวกันความเสี่ยงและข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนรุนแรงต่อการดำเนินธุรกิจและการดำเนินชีวิตของผู้คนก็เพิ่มขึ้น กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมโลกจึงมีความเข้มงวดมากขึ้นทั้งในเรื่องการปลดปล่อยมลพิษ สิทธิมนุษยชน และกฎระเบียบทางการเงิน เป็นต้น เงื่อนไขต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นแรงกดดันให้ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างชาญฉลาดมากขึ้น โดยที่การปรับตัวจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างเพื่อแก้จุดอ่อนและควบคู่ไปกับการสร้างกลไกเชิงรุกให้จุดแข็งของประเทศเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งหากไม่สามารถแก้ปัญหาและปฏิรูปให้สัมฤทธิ์ผลได้ในระยะ ๔ - ๕ ปีต่อจากนี้ไป ประเทศไทยจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน รายได้เฉลี่ยของประชาชนจะไม่สามารถยกระดับให้ดีขึ้นได้ คุณภาพคนโดยเฉลี่ยจะยังต่ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำจะรุนแรงขึ้น รวมทั้งทรัพยากรจะร่อยหรอเสื่อมโทรมลง

ไปอีก และในที่สุดการพัฒนาประเทศจะไม่สามารถยั่งยืนไปได้ในระยะยาว

ทั้งนี้ เงื่อนไขในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในทุกมิติจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะในเชิงโครงสร้างทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศทั้งที่เป็นจุดแข็งและเป็นจุดอ่อนที่จะต้องเผชิญและผสมผสานกับปัจจัยภายนอกและก่อให้เกิดทั้งโอกาสและความเสี่ยงในหลากหลายมิติ การที่ประเทศไทยจะสามารถแสวงหาโอกาสจากการพัฒนาของโลกและรับมือกับภัยคุกคามเหล่านี้ได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างรอบด้าน ขณะเดียวกันต้องวิเคราะห์ศักยภาพภายในประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น โดยที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม การลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ มีการจัดลำดับความสำคัญและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนของผู้ที่

เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศและกรอบการทำงานของภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในทุกด้าน คนในชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่งคั่ง และประเทศสามารถพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้การวิเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัดรวมทั้งความเสี่ยงของประเทศ จะนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายของประเทศที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับร่วมกันในสังคมไทยที่จะส่งผลให้เกิดการผนึกกำลังและระดมทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน การดำเนินการมีบูรณาการและเป็นเอกภาพภายใต้การมองภาพอนาคตของประเทศที่เป็นภาพเดียวกัน

อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมา ***ประเทศไทยมิได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ของประเทศในระยะยาว การบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารจึงให้ความสำคัญกับนโยบายพรรคการเมืองหรือนโยบายของรัฐบาล ซึ่งเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาลก็ทำให้การดำเนินนโยบายขาดความ***

ต่อเนื่อง ถือเป็นการสูญเสียโอกาสและสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศ ดังนั้น เพื่อเป็นการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยให้มีเป้าหมายการพัฒนาในระยะยาว และเพื่อเป็นการกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันและเป็นเอกภาพ ประเทศไทยจำเป็นจะต้องมี "ยุทธศาสตร์ชาติ" ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเทศไทยต้องปฏิรูปและปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบขนานใหญ่ เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหมาะสมกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลก ยืดหยุ่นปรับตัวได้เร็ว สามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามแบบใหม่ได้ และสามารถอาศัยโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกมาสร้างประโยชน์สุขให้กับคนในชาติได้ จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของประเทศ และทิศทางในการขับเคลื่อนประเทศให้สอดคล้องกับประเด็นการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ของบริบทโลก และบริบทการพัฒนาภายในประเทศ

การกำหนดให้มี "ยุทธศาสตร์ชาติ" เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูปและการพัฒนาระบบและกลไกการบริหารราชการแผ่นดินในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังจะช่วยยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในทุกภาคส่วนและนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่น และปัญหาความขัดแย้งในสังคม รวมถึงสามารถรับมือกับภัยคุกคามและ

บริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ใหม่ของโลกได้ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยยังคงรักษาบทบาทสำคัญในเวทีโลก สามารถดำรงรักษาความเป็นชาติที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และคนไทยในประเทศมีความอยู่ดีมีสุขอย่างถ้วนหน้ากัน

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติซึ่งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติกำลังดำเนินการยกร่างอยู่ในขณะนี้นั้นจะประกอบด้วยวิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องการบรรลุร่วมกัน รวมทั้งนโยบายแห่งชาติและมาตรการเฉพาะ ซึ่งเป็นแนวทาง ทิศทาง และวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้อง เพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการ คือ ***ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในทุกสาขาของกำลังอำนาจแห่งชาติ*** อันได้แก่ การเมืองภายในประเทศ การเมืองต่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒.๒ วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ **"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว"[๓] ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ**

[๓] ในยุทธศาสตร์ชาติฉบับนี้ ได้อธิบายคำว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ไว้แล้ว ซึ่งครอบคลุมความหมายในทุกมิติของประเทศพัฒนาแล้ว

พอเพียง"หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกัน ด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีไม่เป็นภาระของโลกและสามารถเกื้อกูลประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า

๒๒

วิสัยทัศน์ : "ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

ความมั่นคง

- **การมีความมั่นคงปลอดภัย** จากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมี**ความมั่นคงในทุกมิติ** ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง
- **ประเทศ** มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ที่เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน ระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล
- **สังคม** มีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ **ชุมชน** มีความเข้มแข็ง **ครอบครัว** มีความอบอุ่น
- **ประชาชน** มีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน
- **ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม** มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ

ความมั่งคั่ง

- **ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง** ยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มประเทศรายได้สูงความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น
- **เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง** สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ สร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก เกิดสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างมีพลัง
- **ความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง** ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน

- **การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ** รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์
- **การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** และสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลกซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม
- **มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน** ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาในทุกระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน
- **ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม**ยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อนาคตประเทศไทย ปี ๒๕๗๙ : ร่วมมือกันขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่.....

เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยสถาบันหลักของชาติดำรงอยู่อย่างมั่นคงเป็นจุดยึดเหนี่ยวของสังคม มีความสามัคคีของคนในชาติ มีความสงบและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในทุกพื้นที่ และมีระดับรายได้ในกลุ่มประเทศรายได้สูง มีความเป็นธรรมในสังคมและความเหลื่อมล้ำลดลงในทุกมิติ ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคและโลก

ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติการค้าบนฐานการขยายตัวของการค้าส่งค้าปลีกและเศรษฐกิจดิจิทัลที่เข้มข้นขึ้น มีการเติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายฐานการผลิตและบริการไปในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง มีเสถียรภาพ แข่งขันบนฐานการพัฒนานวัตกรรม และมีฐานการผลิตบริการ และลงทุนที่เชื่อมโยงในอาเซียน เพื่อให้ประเทศไทยเข้าสู่การมีรายได้สูงภายในปี ๒๕๗๙ และเข้าสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดย

- **ภาคเกษตร** เป็นฐานการผลิต bio-bases ที่สำคัญ เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูง มีระบบบริหารจัดการที่ดีด้านประมง
- **ภาคอุตสาหกรรม** ฐานอุตสาหกรรมเดิมมีศักยภาพสูงขึ้น มีอุตสาหกรรมอนาคตที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นฐานรายได้ใหม่ โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และการลงทุนในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน เช่น ศูนย์การผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนและศูนย์ทดสอบและวิจัยพัฒนารถยนต์และชิ้นส่วนของเอเชีย ศูนย์กลางการผลิตพลังงาน/วัสดุชีวภาพของภูมิภาคอาเซียน ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมดิจิทัล เป็นต้น
- **ภาคบริการ** ธุรกิจบริการเดิมได้รับการพัฒนายกระดับคุณภาพและศักยภาพให้สูงขึ้น เช่น การขนส่ง ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางทะเล และส่งเสริมธุรกิจบริการอนาคตให้เป็นฐานรายได้ใหม่ โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการลงทุนและการให้บริการของภูมิภาคอาเซียน เช่น ศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพของภูมิภาคอาเซียน เมืองหลวงแห่งการท่องเที่ยวและบริการของอาเซียน ศูนย์บริการทางการเงิน การศึกษานานาชาติ และบริการด้านโลจิสติกส์ เป็นต้น
- **วิสาหกิจและการดำเนินธุรกิจ** วิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมเข้มแข็ง เป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญของประเทศ

คนไทยในอนาคต มีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนาประเทศ สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนาในอนาคต มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบ เป็นรากฐานที่มั่นคงของชุมชนสังคม รักชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์

สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย อัตราความยากจนต่ำ มีการกระจายโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรการสร้างฐานอาชีพ บริการทางสังคมที่มีคุณภาพ และกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง ไม่คอร์รัปชั่น โดยที่ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัวอยู่ดีมีสุข

เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว ระดับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ มีพื้นที่สีเขียวใหญ่ขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ระบบการบริหารภาครัฐมีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้และประชาชนมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและมีการกำหนดภารกิจที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๒.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ

ในการที่จะบรรลุวิสัยทัศน์และทำให้ประเทศไทยพัฒนาไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องกำหนด**ยุทธศาสตร์ชาติ**ในระยะยาว เพื่อถ่ายทอดแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการ และสร้างความเข้าใจถึงอนาคตของประเทศไทยร่วมกัน และเกิดการรวมพลังของทุกภาคส่วนในสังคมทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุวิสัยทัศน์ **"ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"หรือคติพจน์ประจำชาติ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน"** เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคงเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไป จะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการ

ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีสาระสำคัญของแต่ละยุทธศาสตร์ สรุปได้ ดังนี้

๒.๓.๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศและช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) การปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง ขจัดคอร์รัปชั่น สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

(๓) การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล

(๔) การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาดุลยภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่

(๕) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนึกกำลังป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ

(๖) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหารจัดการภัยพิบัติ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

(๗) การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวดิ่งสู่แนวระนาบมากขึ้น

๒.๓.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องยกระดับผลิตภาพการผลิตและการใช้นวัตกรรมในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในสาขาอุตสาหกรรม เกษตรและบริการ การสร้างความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหาร การเพิ่มขีดความสามารถทางการค้าและการเป็นผู้ประกอบการ รวมทั้งการพัฒนาฐานเศรษฐกิจแห่งอนาคต ทั้งนี้ภายใต้กรอบการปฏิรูปและพัฒนาปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ทุกด้าน อันได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาทุนมนุษย์ และการบริหารจัดการทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่น การส่งเสริมการค้าและการลงทุนที่อยู่บนการแข่งขันที่เป็นธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้าเพื่อให้ได้ประโยชน์จากห่วงโซ่มูลค่าในภูมิภาค และเป็นการยกระดับไปสู่ส่วนบนของห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น

(๒) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ บนฐานของการพัฒนานวัตกรรมและมีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ดิจิทัลและการค้าที่เข้มข้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายกิจกรรมการผลิตและบริการ โดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับโลกและในระดับภูมิภาคในอุตสาหกรรมหลายสาขา และในภาคบริการที่หลากหลายตามรูปแบบการดำเนินชีวิตและการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป รวมทั้งเป็นแหล่งอาหารคุณภาพ สะอาดและปลอดภัยของโลก

- ภาคเกษตร โดยเสริมสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยให้ปรับไปสู่การทำการเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรวมกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพที่เข้มแข็ง และการพัฒนาสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพและอาหารคุณภาพ สะอาด และปลอดภัย

- ภาคอุตสาหกรรม โดยพัฒนาอุตสาหกรรมศักยภาพ ยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมปัจจุบันที่มีศักยภาพสูง และพัฒนาอุตสาหกรรมอนาคตที่มีศักยภาพ โดยการใช้ดิจิทัลและการค้ามาเพิ่มมูลค่าและยกระดับห่วงโซ่มูลค่าในระดับสูงขึ้น

- ภาคบริการ โดยขยายฐานการบริการให้มีความหลากหลาย มีความเป็นเลิศและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการยกระดับบริการที่เป็นฐานรายได้เดิม เช่น การท่องเที่ยว และพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ ธุรกิจบริการด้านการเงินและธุรกิจบริการที่มีศักยภาพอื่น ๆ เป็นต้น

(๓) การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สู่สากล และพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและสถาบันเกษตรกร

(๔) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมือง พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ จัดระบบผังเมืองที่มีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วม มีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ

(๕) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านการขนส่ง ด้านพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการวิจัยและพัฒนา

(๖) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับนานาประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือกับนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านต่างๆ เพิ่มบทบาทของไทยในองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงสร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศ

๒.๓.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีคุณธรรม

จริยธรรม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคง กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ

(๒) การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียม และทั่วถึง

(๓) การปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์

(๔) การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี

(๕) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะจิตใจให้เข้มแข็ง

๒.๓.๔ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม เพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การสร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

(๒) การพัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ

(๓) การสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย

(๔) การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

(๕) การพัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

๒.๓.๕ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และมีความมั่นคงด้านน้ำ รวมทั้งมีความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคมสีเขียว กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

(๒) การวางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ

(๓) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๔) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๕) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(๖) การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ มีสมรรถนะสูง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระจายบทบาทภารกิจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม มีธรรมาภิบาล กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ

(๑) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม

(๒) การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ

(๓) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(๔) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๕) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมและเป็นสากล

(๖) การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

(๗) การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

๒.๔ กลไกการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ แผนปฏิบัติการในระดับกระทรวงและในระดับพื้นที่ ให้มีความสอดคล้องกันตามห้วงเวลา นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติจะใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ของประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างมีเอกภาพให้บรรลุเป้าหมาย โดยจะต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ภายใต้ระบบประชารัฐ คือ ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและประชาสังคม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้มีการกำหนดเกี่ยวกับบทบาทของยุทธศาสตร์ชาติและแนวทางในการนำยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อที่ส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ จะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและบูรณาการ

๒.๕ ปัจจัยความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๕.๑ สาระของยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมายและภาพในอนาคตของประเทศที่ชัดเจนและเป็นที่เข้าใจ รับรู้ และยอมรับเป็นเจ้าของร่วมกัน สามารถถ่ายทอดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ สู่เป้าหมายเฉพาะด้านต่าง ๆ ตามระยะเวลาเป็นช่วง ๆ ของหน่วยงานปฏิบัติได้ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้

๒.๕.๒ ระบบและกฎหมาย มีกฎหมายรองรับ มีกลไกเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ส่วนราชการนำยุทธศาสตร์ชาติไปปฏิบัติ รวมทั้งกรอบกฎหมายด้านการจัดสรรงบประมาณ ให้สามารถระดมทรัพยากรเพื่อผลักดันขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีบูรณาการ และกรอบกฎหมายที่จะกำหนดให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติมีความต่อเนื่อง รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบในทุกระดับ

๒.๕.๓ กลไกสู่การปฏิบัติ มีกลไกที่สอดรับ/สอดคล้องตั้งแต่ระดับการจัดทำยุทธศาสตร์ การนำไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล รวมทั้งมีกลไกในการกำกับดูแล บริหารจัดการและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และหน่วยงานปฏิบัติจะต้องมีความเข้าใจ สามารถกำหนดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๕.๔ การยอมรับของสังคม มีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชน มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม สร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อให้ได้การยอมรับจากทุกภาคส่วนในสังคม

"ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว
ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"

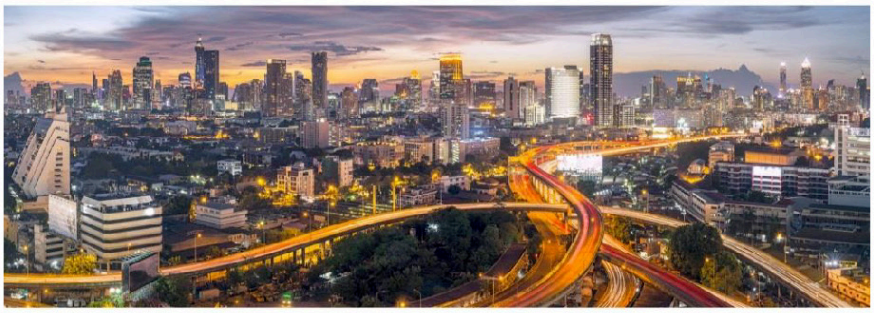

เพราะเธอคือ...ประเทศไทย

พฤษภาคม ๒๕๕๙

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ–สกุล	นายอรรณพ ศูนย์จันทร์
ประวัติการศึกษา	– นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2531	เจ้าหน้าที่การทูต 3 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2533	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กรมสารนิเทศ
พ.ศ. 2534	เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงออตตาวา
พ.ศ. 2539	เจ้าหน้าที่การทูต 5 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2541	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงธากา
พ.ศ. 2544	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2546	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี
พ.ศ. 2550	เจ้าหน้าที่การทูต 7 กรมการกงสุล
พ.ศ. 2554	หัวหน้าสำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว ขอนแก่น
พ.ศ. 2556	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	เลขานุการกรม กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้